

MITTUNIVERSITETET

Institutionen för utbildningsvetenskap (UTV)

Mittuniversitetet

MID SWEDEN UNIVERSITY

Examensarbete inom
lärarutbildningen, 15 högskolepoäng

Nätmobbing

Skolpersonalens syn på nätmobbing

Nathalie Andersson F
Angelica Sundén

Abstrakt

I denna studie utgick vi från tre syften och det första syftet var att *synliggöra hur skolpersonal i skolor arbetar med nätmobbning*, studiens andra syfte var att *se hur personalen kommunicerar med varandra angående arbetet med nätmobbning* och studiens tredje syfte var att *se vilka utmaningar respondenterna ser i arbetet kring nätmobbning*. Tolv respondenter från olika delar av skolans verksamhet deltog i studien, de som deltog i studien var fritidspedagoger, grundskollärare, fältassistent, caféansvarig samt kurator. Vi använde oss av kvalitativa intervjuer vid empiriinsamlingen då vi önskade få en övergripande bild av hur arbetet mot nätmobbning såg ut. I vår analys använde vi oss av semistrukturerade intervjuer som vi sedan transkriberade med hjälp av inspelat material från intervjustamtalen, att använda sig av transkriberingar underlättade analysarbetet. Av studien framkom det att respondenterna anser att föräldrar har ett stort ansvar i det förebyggande arbetet, som ibland inte efterlevs och konflikter följde med in skolan och påverkade verksamhet. Studien visade också att majoriteten av respondenterna inte gör skillnad på traditionell mobbning och nätmobbning. Respondenterna berättade däremot att de jobbat mycket med värdegrundsfrågor och alltså inte med nätmobbning specifikt. Vår studie visar att samarbetet mellan skolpersonal och föräldrar behöver förbättras för att motverka och förebygga nätmobbning. Men även att ett förtydligande av skillnaden mellan traditionell- och nätmobbning är nödvändigt.

Nyckelord: Digitala verktyg, föräldraansvar, internet, kollegium, mobiler, mobbnig, nätmobbning, personalansvar, samarbete, sociala medier, traditionell mobbning

Innehållsförteckning

Abstrakt	i
Inledning	1
Bakgrund	2
Traditionell mobbning	2
Nätmobbing	2
Likheter och skillnader mellan nät- och traditionellmobbing	4
Utmaningar för skolan inom arbetet med nätmobbing	5
Vad innebär arbetet mot nätmobbing?	6
Samarbete med föräldrarna	7
Syfte	9
Metod	10
Kvalitativa intervjuer	10
Urval av intervjupersoner	11
Genomförande	12
Tillförlitlighet och trovärdighet.....	13
Forskningsetiska överväganden	13
Analysens genomförande	14
Metoddiskussion	15
Analys	17
Mobbning och nätmobbing, samma sak?	18
Inkludering av elever.....	19
Utmaningar i arbetet.....	20
<i>Framtiden</i>	22
Samarbete med föräldrar.....	22
Föräldraansvar.....	24
Skolpersonalens ansvar?	25
Samarbete med kollegor.....	26
Tillgång till mobil	26
Diskussion	28
Mobbning och nätmobbing, samma sak?	28
Inkludering av elever.....	29
Utmaningar i arbetet.....	29
Samarbete med föräldrar.....	30
Föräldraansvar.....	30
Skolpersonalens ansvar?	31
Samarbete med kollegor.....	32

Avslutande reflektion	32
<i>Förslag till framtida forskning</i>	33
Referenser	34
BILAGA 1: Missiv till intervjupersoner	39
BILAGA 2: Intervjufrågor	40

Inledning

För oss är skolan en social miljö som ger möjligheter till kontakt med andra människor, där relationer skapas samt tillfällen till lärdom ges. En konsekvens av denna sociala tillvaro är att osämja kan uppstå och illasinnade beteenden kan ta form. Olweus (1993, 1999) menar att i en situation där en eller flera utsätter några eller någon annan för kränkande handlingar samt uttryck, kontinuerligt under en längre tid så genomför man *mobbning*, även kallad för traditionell mobbning. En variant av den traditionella mobbningen är *nätmobbingen* och den skiljer sig i huvudsak ifrån den ordinarie mobbningen genom att den inte fokuseras i en specifik plats, utan följer den utsatta överallt samt genomförs via digitala verktyg såsom mobiler, datorer eller Ipad.

Nätmobbing är konstaterat som ett problem vilket kan komma att påverka den utsatta eleven psykiskt och även förminska dennes möjligheter till kunskap samt skapande av sociala relationer (Hinduja & Patchin, 2012). Enligt läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Skolverket, 2011) ska ingen i skolan;

utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling (s. 7).

Problemområdet för denna studie är nätmobbing och det övergripande syftet är att undersöka skolpersonalens syn på arbetet med detta. Det mer specifika syftena med vår studie är att *synliggöra hur skolpersonal i skolor arbetar med nätmobbing*, studiens andra syfte är att *se hur personalen kommunicerar med varandra angående arbetet med nätmobbing* och studiens tredje syfte är att *se vilka utmaningar respondenterna ser i arbetet kring nätmobbing*. Genom detta arbete vill vi belysa nödvändigheten med ett förebyggande arbete mot nätmobbing samt uppmärksamma de svårigheter som skolpersonalen kan stöta på i arbetet kring nätmobbing. Enligt Lindqvist och Thorslund (2011) så utgör vuxnas närvaro en skillnad. I arbetet med den traditionella mobbningen är det lättare för skolpersonal att direkt gripa in men då det gäller arbetet inom nätmobbing så är vuxna mer frånvarande. Nätmobbing är något som ofta sker på elevernas fritid, alltså utanför skolans ansvarsområde men Lindqvist och Thorslund (2011) menar att även om det sker på fritiden kommer ändå personal konfronteras med konflikterna som uppstått. Skolan behöver därför ta ansvar för nätmobbing oavsett vart det uppstår.

Bakgrund

Detta kapitel är indelat i sju avsnitt. I den första delen tar vi upp och beskriver begreppet *traditionell mobbning* för att ge en förförståelse till begreppet *nätmobbing* som tas upp i bakgrundens andra del. I den tredje delen tar vi upp de likheter och olikheter som kan finnas mellan dessa två begrepp. I bakgrundens fjärde del belyser vi vad litteraturen behandlar som utmaningar i arbetet med nätmobbing. Sedan följer den femte och sjätte delen på liknande sätt. Dessa delar behandlar arbetet med nätmobbing och skolans samarbete med föräldrar. I bakgrundens sista och sjunde del tar vi upp de fördelar som också finns inom den digitala användningen av mobiler och datorer.

Traditionell mobbning

Dan Olweus är psykolog och professor i personlighetspsykologi. Han har arbetat med forskning om skolmobbing och åtgärder mot det i över 35 år samt anses vara grundaren av mobbning som ett eget forskningsområde. Den vanligaste definitionen av mobbning skrevs av Olweus (1993, 1999) där han förklarar mobbning som en situation där en eller flera utsätter några eller någon annan för kränkande handlingar kontinuerligt under en längre tid. Olweus menar också att "då man använder begreppet mobbning måste det också finnas en viss obalans i styrkeförhållandet" (Olweus, 2007, s. 58), det vill säga att den som mobbats är svagare än dem som mobbar. Med "svagare" menas att den utsatta kan vara i ett psykiskt eller fysiskt underläge eller att mobbningen utspelas i en "fler emot en" situation där den mobbade är ensam mot flera angripare. I likhet med Olweus menar Bauman (2013) att mobbning även kan beskrivas som något där elever använder sig av ett aggressivt beteende, där de medvetet och kontinuerligt skapar en obalans i makttagandet. Ser man till den *traditionella mobbningen* så finns det enligt Lindqvist och Thorslund (2011) tre olika former av traditionell mobbning. Den första är den "verbala mobbningen" där mobbaren använder munnen (säger kränkande ord och meningar) som sitt vapen. Den andra formen är "fysisk mobbning" och det kan vara allt från att ett offer blir nedslagen till att hen får sina saker förstörda och liknande. Den tredje formen är den "psykiska mobbningen". Psykisk mobbning handlar ofta om en form av indirekt mobbning, som inte är lika synlig, där elever kan uteslutas eller ignoreras. Det som dessa tre olika former har gemensamt är att det sker fysiskt mellan en eller flera elever då den traditionella mobbningen är platsbunden.

Nätmobbing

Hinduja och Patchin (2012) beskriver hur det i takt med samhällets digitala utveckling har uppstått en ny gren av den traditionella mobbningen vid namn *nätmobbing*.

For example, youth can send hurtful text messages to others or spread rumors online. //...// With cellphones, addescents have taken pictures in a bedroom, a bathroom, or other locations where privacy is expected, and posted or distributed them online. (Hinduja & Patchin, 2012, s. 1)

Nätmobbingen är den typ av mobbning som utförs genom användandet av elektroniska medel såsom datorer,, mobiler eller Ipads (Smith, Mahdavi, Carvalho, Fisher, Russel & Tippet, 2008; Bauman, 2013). Nätmobbingen blir som en "förlängd arm" till den traditionella mobbningen vilket innebär att de elever som är utsatta av traditionell mobbning är i en förhöjd risk att även bli utsatta för nätmobbing (Kowalski, Morgan, Limber, 2012; Smith et al, 2008). I likhet med Kowalski et al. (2012) och Smith et al. (2008) så anser Lindqvist och Thorslund (2011) att konflikter som uppstår i skolan har en tendens att följa med eleverna ut på nätet. Elever som drabbas av nätmobbing kan bli utsatta för cyber-stalking [förföljelse över internet], trakasserier, kränkningar, uteslutning, elaka kommentarer, skrivna hot, pinsamt material om personen som läggs ut på nätet och/ eller elaka kedjebrev (Smith et al 2008; Rivers & Noret, 2009). I Sverige idag finns det ingen lag som förbjuder nätkränkningar eller nätmobbing specifikt, blir man utsatt för detta så kan offren använda sig av lagar som redan är stadgade. Dessa lagar innefattar olaga hot, förtal, hatbrott etc (Svensson & Dahlstrand, 2014) och är generella och gör ingen skillnad om det hände på internet eller på skolgården. Detta bekräftas även på polisens hemsida angående näthat¹. I *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet*, (Lgr11) (Skolverket, 2011) finns det inget skrivet om nätmobbing men däremot står det tydligt att ingen elev ska utsättas för diskriminering av någon form. I Lgr 11 tas det även upp att skolor ska sträva efter att skapa en trygg miljö där eleverna blir respekterade. Skolan ska även sträva efter att vara för en trygg plats för eleverna att vistas på. Lärarens ansvar nämns i läroplanen och att lärarna har som ansvar att uppmärksamma och förebygga all form av kränkande behandlingar.

Då nätmobbing sker med hjälp av någon form av digitala verktyg så kommunicerar offret och mobbaren bakom displayer och inte ansikte mot ansikte. Detta medför att mobbaren inte har möjlighet att se offrets reaktion på det som skrivs etc. och en distans skapas (Smith, 2012). Genom denna situation kan mobbaren distansera sig själv från mobbningsituationen och det kan i sin tur framkalla likgiltighet. Detta visar att det kan vara lättare att vara mobbare över nätet och individer som nätmobbar andra skulle finna det avsevärt mycket svårare att medverka i den traditionella mobbningen, där "skyddet" av displayer inte finns att bistå (Kowalski, Limber & Agatston, 2012). Bossler, Holt och May, (2012) och Staksrud, Ólafsson och Livingstone (2013) visar med sin forskning att det finns ett samband mellan elevers ökande användning av internet och de risker som finns på nätet. Men samtidigt som en ökad användning av internet bidrar till risker så ökar det även kompetensen hos användarna, vilket i sin tur kan bidra till att man ökar medvetenheten för dessa riskerheten för dessa risker. Dock är de negativa sidorna inte

¹ <https://polisen.se/Lagar-och-regler/Om-olika-brott/It-relaterade-brott/Nathat>

framträdande då elever talar om sin användning av internet. Istället verkar internet förbättra deras liv då nätet blir en ytterligare arena för socialisering med andra personer med samma intressen (Dunkels, 2007). Eleverna kan via internet gå med i lärande nätverk, läsa utbildande information, hålla kontakten och utveckla relationer med vänner och familj. Deras kreativa sida kan utvecklas och möjligheten till att hitta likasinnade människor ökar (Kowalksi et al, 2012; Livingstone & Haddon, 2009). Användandet av internet gör det lättare att ta kontakt med personer som man inte känner så väl. Att slippa sitta ansikte mot ansikte med den man skriver till gör det också lättare att skriva om svåra och mer privata saker. Denna distans kan även underlätta för de elever som på något sätt är utsatta och de kan känna att de lättare kan söka hjälp (Enochsson & Olin, 2007).

Likheter och skillnader mellan nät- och traditionellmobbing

Den främsta likheten mellan alla typer av mobbing är att den utsatta individen påverkas negativt och att målet med mobbningen är att skada eller på något sätt förnedra den mobbade. En annan likhet är att både den traditionella mobbningen och nätmobbningen påverkar skoldagen för eleverna. Då skolan är en social mötesplats där vänskapskretsar formas så är det också ofta här mobbningen börjar och den som blir utsatt känner oftast den/ dem som genomför mobbningen (Kowalski et al. 2012a; Olweus, 2012; Tokunaga, 2010).

Enligt Lindqvist och Thorslund (2011) gör vuxnas närvaro en skillnad både på skolgården och på internet. Med traditionell mobbing så finns det skolpersonal i närheten medan med nätmobbing så är vuxna mer frånvarande. Det går även mycket fortare att sprida information på internet än i skolkorridoren. Möjligheten till anonymitet på nätet är både en utmaning inom arbetet med detta inom arbetet med detta och en olikhet till traditionell mobbing (Marées & Petermann, 2012). Då möjligheten finns kan det leda till en större känsla av maktlöshet hos offret och därför menar Mason (2008), Patchin och Hinduja (2006) att nätmobbing är mer skadligt för offren än den traditionella mobbningen. Även om nätmobbningen oftast sker anonymt kan vi dock enligt Dooley, Pyzalski och Cross (2009) och Noctentini, Calmaestra, Schultze-Krumboltz, Scheithauer, Ortega och Menesini (2010) inte bortse från att offret ofta vet om vem som är mobbaren. Ännu en anledning till varför nätmobbing kan ses som värre än den vanliga typen av mobbing är att då den sker online är tillgången till människor större och fler personer kan vara åskådare och ta del av mobbningen som sker (Cassidy, Faucher & Jacksson, 2013). Ett exempel på en nätmobbingssituation som kan uppstå är då en person börjar med mobbningen och andra personer tar över och fortsätter att utöva den, det bildas då en så kallad "domino effekt". Detta beskrivs även i Svensson och Dahlstands studie om *svenska ungdomars normer och beteende* (2014) där de tar upp att nätmobbing samt enstaka kränkningar kan spridas över nätet under en längre period då det skrivna inte ebbar ut utan alltid finns

kvar för att läsas av obehöriga. Dooley et al. (2009) anser att trots de olikheter som finns mellan den traditionella mobbningen och nätmobbningen så visar de ovan presenterade de ovan presenterade likheterna på att kränkningarna och trakasserierna som sker genom mobbningen är viktigare än sättet som mobbningen utförs på.

Det pågår diskussioner angående nätmobbning och det finns en oenighet till vilken kategori som nätmobbningen tillhör. Li (2007) menar att nätmobbning egentligen är traditionell mobbning i en annan form och genomförs med olika elektroniska medel. Ett bevis på att nätmobbning bara är en annan form av traditionell mobbning menar Salmivalli, Karna och Poskiparta (2011) finns i de rapporter som visar att skolor som inkluderat anti-mobbningprogram men samtidigt inte tagit upp något specifikt om nätmobbning, ändå har visat på en minskning av just nätmobbning. Law, Shapka, Hymel, Olson och Waterhouse (2012) anser däremot att nätmobbningen bara är en form av aggression. Aggression kan beskrivas som när en person försöker skada en annan persons relation till någon eller dennes sociala status. Lindqvist och Thorslund (2011) är av samma mening som Li (2007), nätmobbningen liknar den traditionella mobbningen så pass mycket och därför kan skolor arbeta förebyggande med båda formerna samtidigt och med samma medel.

Utmaningar för skolan inom arbetet med nätmobbning

AnnBritt Enochsson har efter sin avhandling *Meningen med webben: En studie om Internetsökning utifrån erfarenheter i en fjärdeklass* (2001), forskat om ungdomskultur på nätet och hon skriver, tillsammans med Fredrik Olin, att;

En del av ungdomskulturen består i att bryta regler för att komma in i vuxenvärlden. Att ha regler för till exempel användande av internet kan i det fallet få motsatt effekt. Det är viktigt att ha ett utrymme där man är fri från vuxenvärldens krav och kan få vara ifred. Tidigare kunde barn leka fritt utomhus, men med dagens farliga utomhusmiljöer är denna möjligheten mer begränsad. Idag fungerar datorn och internet som ett sådant friutrymme, samtidigt som de vuxna ändå vet var barnen befinner sig fysiskt (2007, s. 150).

Enochsson och Olin (2007) skriver också att förbud, mot exempelvis en internetsida, ofta grundas på rädsla och inte på kunskap om sidan som förbjuds och alltför drastiska regler kan istället leda till att eleverna försöker "kringgå restriktionerna". Lärarna [skolpersonalen] bör sätta sig in i internetsidan, innan den förbjuds, för att exakt veta vad man förbjuder samt för att kunna ge konkreta svar på varför just denna typen av internetsida inte bör användas. I likhet med vad Lindqvist och Thorslund (2011) anser att skolan bör skaffa sig mer kunskap om vilka sociala medier eleverna använder sig av.

Enochsson och Olin skriver att en problematik som uppstår via nätmobbning är att mobbaren enkelt kan dölja sin identitet, de skriver att;

ett problem, om mobbningen är anonym, är svårigheterna att få reda på vem som trakasserar. Lagen ger inga möjligheter att efterforska i varifrån trakasserier skickas vid "smärre" brott, som till exempel ofredande (2007, s. 150).

Detta i sin tur bidrar till att mobbaren får ännu mer makt över sitt offer (Marées & Petermann, 2012; Cowie & Colliety, 2010). Dock är det svårt för personalen på skolorna att hjälpa utsatta elever då eleverna oftast väljer att inte anförtro sig till vuxna om att de blivit utsatta. Detta på grund av att eleverna inte tror att de vuxna kan hjälpa till och lösa problemet (Parris, Varjas, Meyers & Cutts, 2011). Men även att som Svensson och Dahlstrand (2014) fann, att ofta finns det en större tolerans för det som sägs på nätet, det är inte lika allvarligt än om det hade sagts i det "verkliga livet". Beale och Hall (2007) menar att det är viktigt för skolorna att skapa en policy som innefattar både den traditionella mobbningen och nätmobbningen. Skolpersonalen behöver även påvisa att detta är någonting allvarligt som medför konsekvenser om det kommer till deras kännedom. Istället för att bara lära ut om vad nätmobbning är för något så kan personalen med koppling till läroplanen fokusera på att lära eleverna digital kompetens. Genom att arbeta med elevernas teknologiska färdigheter, kritiska tänkande, gott uppförande över nätet, e - säkerhet. Eleverna får även lära sig hur de själva bedömer de egna riskerna på internet samt att eleverna kan skydda sig själva, deras rykte och deras privatliv (Agaston, Kowalski & Limber, 2012; Collier, 2012).

Vad innebär arbetet mot nätmobbning?

Nätmobbning är något som ofta sker på elevers fritid, utanför skolans ansvarsområde men Lindqvist och Thorslund (2011) menar att även om det sker på fritiden kommer ändå skolpersonal konfronteras med konflikterna som uppstår. Skolan behöver ta ansvar för nätmobbning oavsett vart den uppstår. Skolpersonalen har därför en viktig roll i arbetet med att förebygga och motverka all form av mobbning (Pessosa, 2010). Smith et al. (2008) menar att information om arbetet mot nätmobbning borde inkluderas i skolornas policy och man bör lägga större vikt vid att fortbilda personal, informera samt ge tips och råd till vårdnadshavare. Lindqvist och Thorslund (2011) beskriver ytterligare att föräldrar bör inkluderas i det förebyggande arbetet med nätmobbning och att nätmobbning ska finnas med i skolans likabehandlingsplan. Patchin och Hinduja (2010) och Marées och Petermann (2012) påvisar att det är viktigt att personal får relevant fortbildning och att inkludering av information om nätmobbning i verksamheten ökar. Trots det så är det enligt Pessosa (2010) inte många skolor som har detta som en självklarhet i skolpolicyn eller ger personal fortbildning i nätmobbning.

I arbetet med förebyggande insatser så föreslås det i Ang, Tan, Talib och Mansor (2010) att personalen ska arbeta med elevers åsikter och normer. Cowie och Colliety (2012) menar också att alla anställda på skolan har i uppdrag att skapa ett skolklimat där elever kan känna sig trygga genom att skapa relationer med personalen. Enligt Hani (2013) kan trygghetsfaktorn öka

genom att personalen bland annat agerar snabbt när situationer inom nätmobbning uppstår.

It is important for teachers to respond quickly when cyberbullying occurs, even if it is a minor case; an environment fostering safety is essential. The victim needs to feel safe, and the bully needs to know that consequences will result from his/her actions. Teachers need to have a plan to confront and deal with minor incidents before they escalate into more serious forms of bullying. Reporting each and every case to the administration is essential. (Hani, 2013, s. 5)

För att ytterligare öka trygghetsfaktorn i skolan kan personalen lägga mer fokus på att inkludera nätmobbningen i undervisningen då detta skapar ett bra tillfälle för eleverna att lära sig om farorna på internet och även om hur eleverna kan hantera dess möten (Cowie & Colliety, 2012). Även Sharif (2005, 2008) diskuterar betydelsen av att personalen fokuserar på att arbeta med elevernas beteende och attityder. I stället för att försöka ta bort riskerna, vilket är svårt att göra så är det bättre om lärarna i stället hjälper eleverna att hantera olika strategier för hur de kan undvika att ta skada psykiskt (Collier, 2012). Det finns en fyrstegig process som personalen kan lära eleverna för att de ska kunna skydda sig själva.

1. Stanna
2. Spara
3. Blockera
4. Berätta (Snackenborg, Van Acker & Gable, 2011)

Det första eleverna får lära sig, enligt Snackenborg et al. (2011), är att inte svara på det mobbaren har skrivit, detta för att inte "lägga ved på elden" och utlösa en fortsatt mobbning. Sedan får den utsatta spara det som skrivits så det går att använda detta som bevis, sedan bör mobbaren blockeras då detta innebär att mobbaren inte kan komma i kontakt med eleven i fråga och slutligen kan den utsatta eleven ta kontakt med en anförtrödd vuxen för att berätta vad som har hänt (Snackenborg et al, 2011).

Cowie och Colliety (2012) nämner också att det kan vara mer effektivt att arbeta med elevernas känslor än att exempelvis avlägsna WiFi (Wireless Fidelity) i skolan. Lindqvist och Thorslund (2011) anser att personalen bör inkludera "internet-tillvaron" i samtalen med eleverna då det handlar om kommunikation i grunden. Frisé, Berne och Lundes (2013) studie visade att nätmobbningen blir allt mer vanligt bland elever i årkurs 4, vikten av att arbeta med förebyggande insatser mot nätmobbning bland de yngre eleverna blir alltmer aktuell.

Samarbete med föräldrarna

Cassidy, Brown och Jacksson (2011) och Zhou, Tabg, Tian, Wei, Zhang och Morrison (2013) menar att det är mer troligt att elever anförtror sig till sina föräldrar än lärare när de blivit utsatta för nätmobbning. Hani (2013) tar upp att det tillhör vanligheten att elever väljer att inte berätta om de blivit utsatta

för nätmobbning då det finns en rädsla för att föräldrarna ska bli arga. Som förälder kan det ibland vara enkelt att bli arg när man får reda på att ens barn gjort något som denne inte får i övriga situationer. Dessa situationer kan då barnen även koppla till denna nätmobbningssituation.

Men vi vuxna är samtidigt ganska bra på att skuldbelägga ungdomar som råkar illa ut, eller har frågor om saker på nätet. /.../ Unga vittnar ofta om att de blir mer eller mindre utskälda av föräldrar och lärare om de berättar om saker de sett eller varit med om på nätet. Det kan vara: "Men varför går du in på de där sidorna? Du vet ju att det bara är skit där. Du vet ju att man inte ska göra så". (Lindqvist & Thorslund, 2011, s. 17)

I förebyggande syfte kan det hjälpa om föräldrarna uppmuntras att inte bli arga utan snarare stötta sitt barn och visa att dem finns där som stöd. Därefter rekommenderas det att föräldrarna ska kontakta skolan och polisen. Föräldrarna bör skapa en miljö där eleverna känner sig säkra i att prata öppet om sina aktiviteter på internet (Hani, 2013).

Det kan vara viktigt för föräldrarna att samarbeta med skolpersonalen då det finns ett starkt sammanband mellan nätmobbnings incidenter som skett under skoldagen och nätmobbning som oftast sker i hemmiljön (Agaston et al. 2012; Cassidy et al. 2009). Föräldrar är viktiga samarbetspartners för lärare i arbete gentemot nätmobbning och kan innebära underlättning i att hitta lösningar till mobbningen. Bristen på medvetenhet hos de flesta föräldrar kan förklaras genom deras brist på medvetenhet om den teknologiska miljön som deras barn vistas i, deras beteende på nätet och ineffektiviteten i konsekvenserna som ett negativt beteende kan få. Det är viktigt att föräldrarna inser deras ansvar i att fostra deras barn om vad som är ett passande beteende på nätet, att de öppnar för en dialog med eleverna och samarbetar med skolpersonalen (Cassidy, Brown & Jacksson, 2012). Cassidy et al., (2013) menar att det borde pågå diskussioner med föräldrarna för att öka deras förståelse för nätmobbning och hur det påverkar skoldagen. De menar också att det borde ges en mer specifik information som lär föräldrarna t. ex om hur de kan blockera ovälkomna program och varför det är nödvändigt med att skapa regler angående barnens internet användning (Cassidy et al. 2013).

Syfte

Denna studie har tre syften och det första syftet är att *synliggöra hur skolpersonal i skolor arbetar med nätmobbning*, studiens andra syfte är att *se hur personalen kommunicerar med varandra angående arbetet med nätmobbning* och studiens tredje syfte är att *se vilka utmaningar respondenterna ser i arbetet kring nätmobbning*.

Frågeställningar:

- Hur ser skolpersonalen på arbetet med nätmobbning?
- Hur ser skolpersonalen på kommunikationen personalen emellan verksamheterna angående arbetet med nätmobbning?
- Vilka utmaningar har skolpersonalen mött i hanteringen av nätmobbning?

Metod

Med tanke på vårt syfte ansåg vi att kvalitativ metod var mest lämpad för vår studie. Kvalitativa angreppssätt används för att beskriva "det som finns" på ett mer nyanserat sätt (Repstad, 2007). Vi har använt oss av kvalitativa intervjuer då vi önskade samla empiri som var innehållsrikt och ge oss möjligheter till mycket material. Något som passade studiens syfte var kvalitativa intervjuer och att dessa kunde utföras på olika sätt beroende på respondenten. Frågor kunde ställas i den ordningen som passade intervjun (Trost, 2005). Vi använde oss av semistrukturerade intervjufrågor.

Kvalitativa intervjuer

Detta är en kvalitativ studie där vi genomför en samhällsvetenskaplig studie, det vill säga en studie inom samhällsvetenskapliga områden såsom socialt arbete, socialpsykologi och pedagogik (Bryman, 2011). Intervjuer är den vanligast förekommande metoden inom samhällsvetenskaplig forskning (Ahrne & Svensson, 2011). Genom att genomföra en intervju kan man urskilja en nutida uppfattning om det som undersöks. För studien i fråga innebär detta att insamlandet av datan kan variera då respondenternas svar formas av hur respondenten mår för tillfället, miljön där intervjun tar plats och även om intervjun genomförs i gruppform eller med enbart en respondent i taget. Om intervjun genomförs i gruppform kan respondenterna känna svårigheter för att uttala exakta svar då det finns fler åhörare än intervjuaren (Ahrne & Svensson, 2011). Med andra ord så säger intervjuer inte allt och är i behov av en noga genomtänkt planering innan genomförandet tar plats, i planeringen bör man ha eventuella ändringar (som dom ovan skrivna) i åtanke.

För att intervjuerna inledningsvist skulle kännas avslappnade så lät vi respondenterna börja med att svara på personliga frågor där de bl.a fick beskriva sin utbildning, för att sedan rikta intervjun mot det huvudsakliga temat nätmobbning. Vi märkte även att respondenterna blev mer avslappnade då vi var "delaktiga" genom att ställa följdfrågor samt agera bekräftande till det respondenten sa i intervjun. Genom att använda semistrukturerade intervjufrågor kunde vi under intervjutillfället kunde "forma" följdfrågorna efter respondenternas svar. Repstad (2007) tog upp att en viss frustration från respondenten kunde uppstå vid alltför strukturerade samt fyrkantiga intervjuer. Detta kunde ofta resultera i ett minskat intresse för undersökningen samt slarviga eller uteblivna svar från respondenten. Valet av -och antalet följdfrågor var varierande och beroende på vad respondenterna gav som svar på huvudfrågorna (se Bilaga 2). Att använda sig av följdfrågor är en stor del av arbetet vid användandet av semistrukturerade intervjuer förklarar Alvehus (2013). Detta bidrog även till att vi fick mer innehållsrika svar av respondenterna då vi fick fram utsagor som annars hade blivit bortglömt.

Följdfrågorna anpassades efter respondentens yrkesbefattning och detta bidrog till att resultatet varierade något trots att vi utgått från samma huvudfrågor.

Urval av intervjupersoner

När studien planerades, bestämde vi oss inte för ett specifikt antal personer att intervjua. Då önskemålet var att se hur skolor arbetade med nätmobbning valde vi att försöka fånga en helhetsbild av hur arbetet såg ut, enligt respondenternas uppfattningar. Därför fokuserade vi inte på en specifik verksamhet utan valde istället respondenter från olika verksamheter. Vi intervjuade fritidspedagoger, lärare av olika årskurser, en fältassistent² och en kurator, då alla arbetade med eleverna på olika sätt och då vi såg en fördel med att intervjua respondenter med olika yrkesbefogenheter, då de tillsammans kompletterade varandra samt gav en bredare helhetsbild av arbetet med nätmobbning på skolan. I uppsökandet av personal att intervjua använde vi oss av den så kallade "snöbollseffekten" (snöbollsurval), detta sätt att välja intervjupersoner nämns även i Ahrne och Svenssons *Handbok i kvalitativa metoder* (2011). Det är ett tillvägagångssätt att använda för att hitta relevant personal att ha med i studien. Snöbollseffekten går ut på att den intervjuade blir förfrågad om denne kunde rekommendera någon annan som kunde bidra med information som kan gynna arbetet. Ett exempel på detta var Alexander som rekommenderades genom snöbollseffekten, trots att han inte hade någon utbildning så blev han rekommenderad av två fritidspedagoger som vi intervjuat tidigare. En stor del av Alexanders arbete sker på internet och han har nära kontakt med eleverna, därför ansåg vi att han var relevant för studien trots avsaknad av pedagogisk utbildning.

I Figur 1 har vi skrivit in respondenternas yrkesbefattning, utbildning samt det fiktiva namn vi valt att använda.

Yrkesbefattning:	Fiktiva namn:
Fritidspedagog/ Idrottslärare	Anna
Fritidspedagog/ Idrottslärare	Frida
Fritidspedagog/ Caféansvarig	Josefine
Fritidspedagog	Marie
Fritidspedagog	Maja
Lärare 4-6	Karin
Lärare 4-6	Åsa
Grundskollärare 1-7	Erika

² <http://www.stockholm.se/FamiljOmsorg/Stod-till-unga/Faltassistenter/>

En "fältassistent samarbetar med fritidsgårdar, myndigheter [skolor etc], föräldrar och andra som arbetar kring ungdomar." Denne "samarbetar också med föräldraföreningar, stödjer föräldravandringar, deltar i föräldramöten och upptaktshelger i högstadieskolor. Fältassistenterna deltar även i nätverk och verksamheter med andra fältassistenter, polis och ungdomsgårdar."

Grundskollärare 1-7	Johanna
Lärare 1-3	Jessica
Fältassistent	Alexander
Kurator	Susanne

Figur 1.

Genomförande

Vi påbörjade vårt arbete genom att via telefon kontakta rektorer på skolor samt sända vårt missiv via mail. I missivet stod arbetets syfte tydligt formulerat, information om de forskningsetiska ställningstagandena som vi använde oss av i arbetet och kontaktuppgifter till oss skribenter (se Bilaga 1). Detta missiv sändes även ut via mail till aktuella skolområden. Vi gjorde detta för att informera om examensarbetet och dess syfte samt be rektorerna om ett godkännande till att kontakta de anställda på skolorna för intervju inom det valda ämnet nätmobbning. Vid ett godkännande från vederbörande rektor tog vi kontakt med lärare, fritidspedagoger, kurator och fältassistent via telefonkontakt, personligen, eller via mail för att informera samt ev. komma överens om tid och plats för en intervju. Mailet som sändes till skolområdena resulterade i att några respondenter själv tog kontakt med oss.

Våra intervjufrågor skrevs i noga jämförelse med studiens syften och frågeställningar och vi inledde mjukt med personliga frågor om respondentens bakgrund inom yrket, exempelvis "Hur länge har du arbetat på denna skola?" och (se Bilaga 2). Sedan följde intervjun med våra huvudfrågor. Dessa huvudfrågor var riktade mot studiens ämne nätmobbning och kopplade till våra frågeställningar. Tre av intervjuerna skedde över telefon och de resterande skedde i mötesform i någon av skolans arbetsrum. De intervjuer som genomfördes via telefonkontakt inleddes med att fråga intervjupersonen om denne accepterade att samtalet spelades in i transkriberingssyfte. Enligt Repstad (2007) är fördelarna med att spela in intervjuerna många. Till exempel kan intervjuaren i djupare grad fokusera på det respondenterna säger istället för att ägna tiden åt att anteckna. Att helt och fullt engagera sig i respondenternas svar kan även bidra till mer slagkraftiga följdfrågor. Vi märkte senare att dessa inspelningar var till en stor hjälp vid analysarbetet, då intervjusvaren kunde återskapas ordagrant. Samtalet fortlöpte sedan med ställandet av våra intervjufrågor (se Bilaga 2). De intervjuer som utfördes i mötesform inleddes även de med en förfrågan om inspelning av samtalet och följdes med ställandet av intervjufrågor, respondenterna blev under mötets början även given en upplaga av det tidigare nämnda missivet (se Bilaga 1) om detta inte sänts via mail innan intervjutillfället.

Tillförlitlighet och trovärdighet

Kan en personlig källa spegla den objektivt synliga informationen? Kan man lita på det folk säger? Skillnaden mellan vad en person säger och sedan gör *kan* vara en brist i intervju metodens tillförlitlighet, då objektiv [neutral] kunskap är den enda typen av kunskap som är sanningsenlig. Med detta menas att det en person "tycker" kan påverkas av många olika faktorer runtomkring, som exempelvis sociala relationer eller händelseförlopp som ändrar hur personen i fråga ser på det man undersöker. Detta kan därför inte ligga till grund för hur det man undersöker "verkligen ser ut" då det personliga tycket inte är objektivt (Lantz, 1993).

För att vår studie skulle ses som trovärdig (för läsaren) har vi strävat efter att så tydligt som möjligt redogöra för våra tankar och resonemang angående metodhanteringen. Urvalet av respondenter har resulterat i att mer än en verksamhet tagits med i studien och genom det har vi försökt att skapa en helhetsbild av arbetet med nätmobbning.

I en kvalitativ studie kan man inte arbeta med generalisering på samma sätt som i en kvantitativ studie. Det innebär dock inte att det inte är möjligt eller irrelevant att göra (Ahrne & Svensson, 2011). I analysarbetet har vi utövat en svag generalisering genom att jämföra respondenternas svar och komma fram till ett överensstämmande resultat.

Forskningsetiska överväganden

Vi har följt de etiska forskningsprinciper som är skrivna av vetenskapsrådet³ för humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning, då vi ansåg det var nödvändigt för att hålla en bra kvalitet på arbetet. Torst (2005) påvisar också vikten av att följa de forskningsetiska principerna, han menar att "ingen forskning i världen är så väsentlig så den får tulla på de etiska kraven" (s. 103). Följde man de etiska forskningsprinciperna så fanns det fyra huvudkrav att följa och dessa var;

- **Informationskravet;** Forskaren skall informera de av forskningen berörda om den aktuella forskningsuppgiftens syfte.
- **Samtyckeskravet;** Deltagare i en undersökning har rätt att själva bestämma över sin medverkan.
- **Konfidentialitetskravet;** Uppgifter om alla i en undersökning ingående personer skall ges största möjliga konfidentialitet och personuppgifterna skall förvaras på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av dem.
- **Nyttjandekravet;** Uppgifter insamlade om enskilda personer får endast användas för forskningsändamål.

³ www.vr.se

För att följa de etiska forskningsprinciperna sände vi ut ett missiv till de deltagande (se Bilaga 1). I detta missiv stod dessa principer tydligt formulerat för mottagarna av missivet att ta del av. Där stod även studiens syfte samt att medverkan i denna studie var frivilligt och kunde sägas ifrån under hela arbetets gång. Detta fann vi nödvändigt att göra för att respondenterna redan från början skulle vara medvetna om dessa detaljer angående studien, då vetskapen om detta var tänkt att ingiva trygghet. Detta innebar att respondenterna svarade mer utförligt och sanningsenligt. När det kom till respondenternas personuppgifter valde vi att både skriftligt via missivet och verbalt under intervjutillfällena berätta att fiktiva identiteter kommer användas i studien (enbart yrkesbefattningen skulle komma att nämnas). Vi valde att använda oss av fiktiva identiteter på respondenterna för att respondenterna ska vara anonyma. I början av varje intervju frågade vi även om respondentens medgivande till att spela in intervjun och förklarade att inspelningarna enbart skulle användas för eget bruk inom studierna. Vi tydliggjorde även att inspelningen kommer att förstöras när studien blev godkänd.

Analysens genomförande

Vi startade vårt analysarbete genom att transkribera våra individuellt genomförda intervjuer med hjälp av det inspelade materialet från intervjutillfällena. Detta var den mest tidskrävande delen av hela analysarbetet. Ochs (1997) menar att transkriberingen i sig är ett tolkningssteg då det är i detta skede som tal förvandlas till text och tankeverksamheten kring ev. mönster och teman börjar ta form. När vi ser tillbaka på hur transkriberingen genomfördes ser vi inte att det hade kunnat göras på ett annat sätt. Den klara fördelen med att först spela in intervjuerna för att sedan transkribera var att vi kunde skriva mer exakta svar i lugn och ro, utan den stress som gärna kan infinna sig då man antecknar på plats. Denscome (2000) skriver att inspelningar av intervjuer ger en minskad risk till missuppfattningar då respondenternas svar kan återskapas ordagrant. En eventuell nackdel med att spela in ett intervjusamtal var att respondenterna kunde bli stressade av anledningar som t.ex att "det jag säger måste bli bra". Detta tog vi dock i beredskap genom att vid intervjuernas start fråga om ett godkännande till att spela in samtalet samt informera om att dessa inspelningar enbart skulle lyssnas på av oss skribenter samt ev. vår handledare och/ eller examinator.

Efter detta första steg i analyseringen så tog vi del av varandras transkriberingar och läste dessa noggrant för att hitta likheter samt skillnader mellan dessa. Genom att ingående läsa transkriberingarna synliggjordes variationerna i respondenternas uppfattningar och iakttagelser. Denna ingående läsning och reflektion är nödvändig för att lyfta kärnan i denna kvalitativa analys. "I vid bemärkelse handlar det om att förstå hur och på

vilket sätt den sociala verkligheten är konstruerad och ordnad ur respondenternas perspektiv” (Lantz, 1993, s. 18). Detta var också ett tidskrävande arbete men här märktes de tydliga fördelarna med att arbeta i par. Genom att vi är två skribenter så kunde vi se fler varianter i respondenternas svar och då vi ett flertal gånger diskuterade kring transkriberingarna, analysen samt de tolkningar vi enskilt kunde urskilja, fick vi ut mer än om vi arbetat en och en. Detta gällde även för det fortlöpande arbetet med analysen, då vi samtalade med varandra för att vara säkra på att vi båda tolkade respondenternas svar på samma sätt. Den eventuella nackdelen med att arbeta i par är då uppfattningarna skiljer sig och två starka viljor stod mot varandra, detta har vi lyckligtvis inte i större skala stött på under arbetets gång utan vi har i våra tankar och diskussioner varit eniga.

Då vi sedan skrivit in citat från intervjuerna i analysavsnittet valde vi att göra förtydliganden av respondenternas mening, genom att skriva denna förtydliganden inom klammertecken (“[]”). Detta gjorde vi för att respondenternas mening tydligt skulle framgå.

Metoddiskussion

Att använda intervjuer som metod var passande gentemot studiens tre syften då det första syftet var att *synliggöra hur skolpersonal i skolor arbetar med nätmobbning*, studiens andra syfte var att *se hur personalen kommunicerar med varandra angående arbetet med nätmobbning* och studiens tredje syfte var att *se vilka utmaningar respondenterna ser i arbetet kring nätmobbning*. Genom användandet av intervjumetoden fick vi ett material som var brett och innehållsrikt.

Fördelarna med att använda semistrukturerade intervjuer som metod var den ökade möjligheten till följdfrågor under och efter intervjun. Då underlaget med intervjufrågor ses mer som ett “frågeschema” där frågorna är mer allmänt formulerade, gavs det fler möjligheter till att inflika ytterligare följdfrågor (Bryman, 2011). Vi hade även möjligheten till att med hjälp av följdfrågorna gå ner på djupet i respondenternas svar, för att nå en större förståelse för hur respondenterna resonerade. Dock minskades någon av intervjuerna med ca. tio minuter på grund av att respondenten gav väldigt korta och koncista svar, trots flertalet följdfrågor. Detta anser vi hade kunnat motverkas genom att ha ännu mer frågor/följdfrågor i förebyggande syfte. När intervjuer används som metod fick vi som “forskare” tillgång till mer direkta svar, vilket senare blev en fördel i analysarbetet. Nackdelen som vi märkte av var problematiken med att få till en tid som passade respondenten där denne kunde sitta ner och svara i sin egen takt utan att känna sig stressad. Då respondenten kunde tänka igenom sina svar så att denne skulle känna sig nöjd med sin medverkan. En plats utan störande moment var inte heller enkelt att finna alla gånger, vi upplevde dock inte detta som ett nämnvärt problem.

Urvalet av respondenter fungerade bra. I början var det osäkert hur många intervjuer vi skulle genomföra då vi hade en respondent som valde att använda sig av samtyckeskravet, där medverkande i studier med forskningssyfte har rätt att när som helst avsluta sin medverkan⁴. Det var stundtals problematiskt att hitta intresserade personer som var villiga att delta i studien. Därför var vi tvungna att anpassa studien något, från början hade vi som målsättning att intervjua två skolor och få deras helhetsyn på arbetet men genom förändringarna valde vi att kontakta andra skolor också för att kunna skapa den helhetsyn som önskade. Men då vi fick ändra tillvägagångssättet en aning i arbetets början så resulterade det till att vi fick en bredare överblick vilket var positivt för att fullfölja vårt syfte med studien. Utöver det använde vi oss mycket av den ovan nämnda snöbollseffekten (snöbollsurvalet). Detta gjorde att vi kom i kontakt med personal vi annars inte hade valt att kontakta. Alvehus (2013) menar att en negativ effekt av att använda sig av snöbollseffekten kan vara då respondenterna kan rekommendera kollegor och att dessa då kan ha liknande åsikter, chansen till variation i materialet kan då minska. Vi upplevde inte denna bieffekt då de respondenter som tillkom via snöbollseffekten tillhörde olika arbetslag och därav inte hade mycket samarbete med varandra under arbetsdagarna.

Med vårt syfte i åtanke så hade vi valt samma metod igen, däremot hade det varit intressant att använda sig av enkäter som metod i stället för semistrukturerade intervjuer. Då hade vi kunnat få reda på i större skala hur skolor tänker i arbetet med nätmobbning genom att vi själva som intervjupersoner inte behöver vara fysiskt närvarande vid besvarandet av frågorna och istället kan sända denna enkät via post eller mail till fler skolor (Bryman, 2011).

⁴ www.vr.se

Analys

I detta kapitel av arbetet presenteras resultatet av vår analys av den insamlade empirin. I analysen har vi gått utifrån arbetets syfte. Denna studie har tre syften och det första syftet är att *synliggöra hur personal i skolor arbetar med nätmobbing*, studiens andra syfte är att *se hur skolpersonalen kommunicerar med varandra angående arbetet med nätmobbing* och studiens tredje syfte är att *se vilka utmaningar respondenterna ser i arbetet kring nätmobbing*. I analysen kommer vi även utgå från studiens tidigare nämnda frågeställningar;

- Hur ser skolpersonalen på arbetet med nätmobbing?
- Hur ser skolpersonalen på kommunikationen personalen emellan verksamheterna angående arbetet med nätmobbing?
- Vilka utmaningar har skolpersonalen mött i hanteringen av nätmobbing?

Vi har valt att intervjua personal ifrån olika verksamheter då dessa olika yrkesbefattningar tillsammans kan ge en mer övergripande bild av skolverksamheten som helhet. Vi har valt att intervjua *fem fritidspedagoger* varutav två av dessa även arbetar som idrottslärare och en som caféansvarig, *två lärare, två lärare 1-7, en lärare 1-3, en fältassistent och en kurator*. I vår analys använder vi två benämningar; *respondenter* och *skolpersonal*. Respondenter skriver vi då texten associeras till respondenternas egna åsikter och benämningen skolpersonal använder vi då respondenterna själva nämner skolpersonalen på ett övergripande sätt.

Vi väljer att sätta in denna Figur ännu en gång då den kan underlätta analysläsningen för läsarna. I figuren nedan har vi skrivit in respondenternas yrkesbefattning samt det fiktiva namn vi valt att använda.

Yrkesbefattning:	Fiktiva namn:
Fritidspedagog/ Idrottslärare	Anna
Fritidspedagog/ Idrottslärare	Frida
Fritidspedagog/ Caféansvarig	Josefine
Fritidspedagog	Marie
Fritidspedagog	Maja
Lärare 4-6	Karin
Lärare 4-6	Åsa
Grundskollärare 1-7	Erika
Grundskollärare 1-7	Johanna
Lärare 1-3	Jessica
Fältassistent	Alexander
Kurator	Susanne

Figur 1.

Efter att vi noga analyserat den insamlade empirin fann vi likheter samt olikheter mellan svaren och genom dessa har fann vi fram åtta "teman". Dessa teman utgörs av temat *Mobbning och nätmobbning, samma sak?* försöker vi urskilja en övergripande bild av hur respondenterna tolkar nätmobbning, ser dem det som ett eget fenomen eller traditionell mobbning som genomförs med hjälp av dagens teknik? I *Inkludering av elever* tar vi upp hur respondenterna ser på elevdeltagandet. I *Utmaningar i arbetet* lyfter vi hur respondenterna ser på arbetet med nätmobbning och vilka utmaningar som de anser finns. Som en underrubrik till utmaningar med arbetet, har vi *Framtiden* där vi ger en överblick av hur respondenterna ser på hur nätmobbningen kan komma att utvecklas i framtiden. I temat *Samarbete med föräldrar* så beskrivs respondenternas uppfattningar om samarbetet mellan skolpersonalen och föräldrarna då det kommer till nätmobbning. I nästkommande tema *Föräldraansvar* så lyfter vi hur respondenterna ser på föräldrarnas ansvar med nätmobbning. I *Skolpersonalens ansvar?* tar vi upp hur respondenterna uppfattar sitt ansvar inom att förebygga och motverka att nätmobbning uppstår. I temat *Samarbete med kollegor* tar vi upp hur skolpersonalen på skolorna samarbetar med varandra i arbetet med nätmobbning och i det slutgiltiga temat *Tillgång till mobil* såbeskriver vi hur tillgången till mobiler ser ut och hur det kan påverka nätmobbningen.

Mobbning och nätmobbning, samma sak?

I vår analys fann vi att nätmobbning sågs som och jämnställdes med traditionell mobbning bland skolpersonal och skoldokument. I likabehandlingsplanen inkluderas nätmobbningen inom ämnet "*mobbning*", det görs ingen skillnad på traditionell- och nätmobbning.

Det är nog inte speciellt nämnt, jag tror inte vi har delat upp det så utan vi har generellt om mobbning - Jessica (Lärare åk 1-3)

Vi tolkar genom det ovanstående citatet att nätmobbningen har blivit inkluderat "*mobbning*" då båda sätten är något som påverkar eleverna psykiskt. Det fanns några meningsskiljaktigheter om hurvida nätmobbning är lika allvarlig eller värre än en situation där en elev blivit utsatt av traditionell mobbning. Majoriteten av respondenterna menade att agerandet kring nätmobbningen sker på samma premisser som vid traditionell mobbning.

Det vanliga värdegrundsarbetet spiller ju över på det här det, går ju liksom hand i hand /.../ det som gäller i verkligheten gäller ju på nätet också. Man kallar inte någon hora eller... det följs ju åt. Så egentligen så särskiljer man det ju inte sådär jättemycket - Marie (Fritidspedagog)

Princip samma sak som [traditionell] mobbning och trakasserier är i verkliga livet bara det att det sker skriftligt och att de sker via teknik och sociala medier. De är

samma, ja man kränker ju folk i vilket fall så de är bara medlet som är annorlunda - Susanne (Kurator)

Utifrån citaten ovan tolkar vi att respondenterna väljer att fokusera mer på innehållet i mobbningen, vad som har hänt och vad som har sagts än på vilket sätt det skedde. Handlingen och anledningen bakom är fokus, vilket kan tolkas som ett sätt för skolan att fokusera på innehållet, där personalen har en möjlighet att påverka. Den stora skillnaden som påpekades bland respondenterna är att bevisen är ofta större vid nätmobbning då det oftast blir separat.

Inkludering av elever

I analysen framträder ett mönster som visar hur eleverna inkluderas eller exkluderas. Vår analys visade att respondenterna ett flertal gånger påpekade vikten av elevernas inkludering i arbetet att motverka mobbning. Susanne beskriver deras "vi som är emot mobbning"-grupp (V.E.M) och förklarar att elever är med där i och arbetar förebyggande.

Vi har en grupp som vi kallar "vi som är emot mobbning", V.E.M-gruppen kallar vi den, det är en grupp där det är representanter från 2 elever från varje klass som träffar mig och pedagoger som handleder dom en gång i månaden ungefär. - Susanne (Kurator)

Vi tolkar citatet ovan som att Susanne ser positiva fördelar med att engagera elever i arbetet med andra elever. Inkludering av elever i förebyggande arbete kan skapa en möjlighet där skolpersonal kan ta del av elevernas perspektiv och samtidigt ge eleverna en möjlighet att påverka. På samma sätt är likabehandlingsplanen ett dokument där eleverna får vara med och "skapa". Flera av respondenterna använder sig av likabehandlingsplanen i det förebyggande arbetet och som Karin tar upp i nedanstående citat, kan den användas för ytterligare ett tillfälle där elever lär elever.

Vi har ju en likabehandlingsplan där det ingår att hur vi ska vara emot varandra, där ingår ju det här [nätmobbningen] så det blir som en underrubrik och där har vi ju en handlingsplan som vi försöker att aktualisera bland eleverna och prata om det mycket på mentorstid. I början på läsåret pratar vi om och reviderar den osv. och sen i elevrådet så pratar dom om det. Vi ska ju ha en temadag nu och då ska 8:orna och 9:orna få en föreläsning om det här - Karin (Lärare åk 4-6)

I citatet ovan berättar Karin om att den handlingsplan som finns till förfogande i arbetet med nätmobbning, aktualiseras bland skolans elever. Eleverna får tillsammans med skolpersonalen diskutera kring -och revidera handlingsplanens innehåll vid början av varje läsår. Att inkludera eleverna i denna typen av arbete ger dem chansen till att vara insatta i de förväntningar som finns på dem.

Jag tror de är viktigare att ta de före innan något har hänt och ha sagt att "de förväntar vi oss av ungarna" och vad dom förväntar sig av oss. "Det här förväntar vi oss av varandra och såhär vill vi ha det" –Johanna (Grundskollärare åk 1-7)

I citatet ger Johanna uttryck för att det även är positivt att ha en öppen kommunikation om förväntningarna som finns på eleverna. Eleverna kan även berätta vad de har för förväntningar på personalen. Analysen visar att respondenterna ser en tydlig nödvändighet i att låta eleverna arbeta med nätmobbing för att de ska skapa en förståelse och kunskap inom ämnet mobbing. Eleverna får även vara med i revideringsarbetet av handlingsplanen vilken innebär en chans till påverkan för dem. Trots dessa goda meningar om förarbetet så har vi i analysen tolkat en del av respondenternas beskrivning av deras arbetsätt som avvikande från ovanstående exempel. Dessa svar avviker då respondenterna poängterar att diskussioner förs vid behov och i övrigt inte.

Blir det ett problem så diskuterar vi, men är det inte ett problem så sitter vi inte..
Vid behov – Karin (Lärare åk 4-6)

Ja, det är ju inget som vi pratar om men däremot värdegrunden pratar vi ju om.
Om hur man ska vara emot varandra och där lägger vi ju en grund för "hur man ska klara sig som människa i världen" - Erika (Grundskollärare åk 1-7)

Dessa avvikelser tolkar vi som att arbetet med värdegrunden anses vara tillräckligt för att även hindra nätmobbingens framfart och att det huvudsakligen arbetas med då en situation uppstår och inte i förebyggande syfte. Det sistnämnda har visat sig först och främst i analysen angående respondenter som arbetar med yngre barn.

Utmaningar i arbetet

Detta tema kommer att överlappas med andra teman och vi har valt att göra detta då dessa citat även är relevanta för temat "utmaningar i arbetet". Vi ser dessa citat ur ett annat perspektiv än vid tidigare användning och det medför en annan tolkning och innebörd av citaten. I vår analys fann vi att respondenterna tyckte att arbetet med nätmobbing i viss mån är svårare än med den traditionella Nätmobbing utspelar sig ofta vid tillfällena när det är utom synhåll för vuxna, när eleverna blev äldre utvecklades även deras förmåga att dölja saker från föräldrar och personal.

Eleverna blir mer slipade /.../ på att dölja det från oss vuxna -Frida (Fritidspedagog/ Idrottslärare).

Det blir ju en vana bland ungdomarna också, så man vänjer sig ju till slut, att blir kallad för jävla fitta eller hora eller vad det nu är. Det blir lite vardagsspråk -
Susanne (Kurator)

Om en elev blir utsatt för nätmobbning kan det ibland gå ganska långt innan eleven ger symptom på att någonting har hänt. Vi tolkar att toleransen för glåpord och andra kränkande handlingar är högre än om det skett på skolgården, en form av distans till nätmobbningen skapas. Nätmobbningen kan uppfattas av elever som mindre personligt. Det visar en utmaning för skolan att hjälpa elever som inte berättar. Nätmobbning är ett fenomen som enligt respondenterna sker på elevers fritid och det utgör en utmaning för personalen att försöka förebygga det. Respondenterna anser att föräldrarna ska ta mer ansvar i frågan om regler kring internet i hemmet och hur barnen ska bete sig mot andra människor över internet (se mer under temat Föräldraansvar).

Fritiden flyttar in i skolan med nätet och det är väl det som är det negativa med nätet och att alla vet vem alla är och alla har rätt att ha mycket åsikter om alla. Det är väldigt lätt att tycka saker - Åsa (Lärare åk 4-6)

Detta citat tolkar vi som att Åsa finner att gränsen mellan skolan och världen utanför minskar mer och mer genom den digitala utvecklingen. Utmaningen i detta uppstår då skolpersonalen blir tvungna att lägga ner mycket tid på att lösa konflikter som uppstått över nätet. Utifrån vår analys visade det sig att många av respondenternas respektive skolor har tydliga regler som säger att det inte är tillåtet att ta med digitala verktyg. Dessa reglerna gäller primärt under lektionstid och/eller under den större delen av skoldagen och justeras beroende på vad läraren anser är rätt.

Alltså det här är ju svårt, att få till enhetliga regler, för varje lärare har ju sin egen åsikt och är chef i sitt klassrum. Så det är en hel del diskussioner kring om man ska vara lojal mot beslut som fattas eller om en del gör som man själv tycker är lämpligast, det kan vara lite svårt - Susanne (Kurator)

Genom detta citat kan vi utvisa att det finns svårigheter med att göra en bestämmelse som når över alla arbetandes vilja. Ännu en svårighet är att respondenterna finner att elevernas koncentration gentemot lärandet blir lidande. Då eleverna har med sig sina mobiler, ipads och liknande på lektionstid så förflyttas gärna deras fokus från lektionsinnehållet till det som händer på den digitala skärmen. Förutom de ovan nämnda så berättas det om svårigheterna i att finna en balans i användandet.

En del barn blir lite vana med att det ska hända saker hela tiden och därför är de kanske ett hinder sen att sitta och läsa i en bok. Jag vill inte ta i från dom de här med boken, jag tycker att där är basen litegrann sen får det andra finnas där som ett tillägg. Känslan av att ha en bok och skriva och inte tappa handstilen, man har ett tålamod och en ork som gör att du kan skriva en uppsats. Så vi inte tappar en generation som bara sitter framför datorn - Jessica (Lärare åk 1-3)

Vi tolkar detta citat som att Jessica uttryckte en oro över hur lätt eleverna faller in i vanan av att ha dessa digitala verktyg med sig överallt och vad denna vana kan få för följder.

Framtiden

Detta är en underrubrik till temat "utmaningar i arbetet". I analysen framkommer det att de flesta respondenterna tror att nätmobbningen kommer öka samtidigt som de inte tror att skolan kommer hinna att utvecklas i samma takt med den digitala världen.

Ökning definitivt. Det ser man ju bara på de här få åren som internet har funnits i större perspektiv /.../ nätmobbningen ökar ju, alltså man ser ju på internet, tv, bloggar så är det mycket dom här "trolljägarna" och grejer, som går på djupet med alltså mobbning, via bloggar och sådant där. Alltså jag tror att det..tyvärr bara kommer att öka - Anna (Fritidspedagog/Idrottslärare)

Det är ungefär som dom här med olika knark. Man ändrar lite och så är det lagligt igen och så fort som vi kommit ikapp så är det något annat igång. Det är väl lagstiftningen som måste skärpas egentligen - Åsa (Lärare åk 4-6)

I dessa citat kan vi urskilja att respondenterna genom olika liknelser tror att nätmobbningen kommer att öka. I analysarbetet kan vi se att många av respondenterna känner sig osäkra i användningen av digitala verktyg i skolan och denna osäkerhet gör att eventuella lösningar känns avlägsna, de ger antydningar om att mer hjälp behövs utifrån i form av hårdare lagstiftning bland annat. Några av respondenterna såg positivt på framtiden och dessa trodde snarare att nätmobbningen skulle minska med tiden.

Jag hoppas att den ska minska. Jag tror och hoppas att den vanliga mobbningen ska minska också. Vi har ju en skollag som inte tillåter kränkande i arbetet, vi kan liksom bli åtalad och dömd om vi inte följer de här planerna om något fått blivit. Jag hoppas med information att de ska bli mindre, jag blir så rädd när jag ser att de går allt lägre ner i åldrarna /.../ barnen måste förstå att "de du har skrivit de sitter kvar" - Josefine (Fritidspedagog/ Caféansvarig)

När vi tolkar detta citat finner vi ut att respondenten anser att mobbning i alla former borde minska då de vuxna i skolan har krav från skollagen att se till att detta inte förekommer. Anledningarna till detta kan vara att det diskuteras mycket om nätmobbningen i nutidens samhälle och respondenterna i fråga anser att detta kan bidra till en ökad medvetenhet om de faror som finns på internet samt en djupare förståelse för hur det kan/ bör användas.

Samarbete med föräldrar

Det framgår i analysen att samarbetet mellan respondenterna och föräldrarna inte verkar inkludera nätmobbning. Det samarbete som nämns är gällande när en situation uppstår så kontaktas föräldrarna omgående och informeras om vad som förekommit.

Inte mer samarbete än att om det händer något, då kontaktar vi föräldrarna - Susanne (Kurator)

Får vi vetenskapen om det här på skolan så blir det direkt koppling med föräldrarna - Alexander (Fältassistent)

Vi tolkar citaten ovan som att samarbete inte är prioriterat av merparten av respondenterna. Anledningen till detta kan tolkas som att problemet med nätmobbning inte ses som ett tillräckligt stort problem. Det framkommer även att föräldrarna kontaktas direkt vid uppkommen situation vilket visar att respondenterna ser att det är viktigt att föräldrar är inkluderade. Vissa av respondenterna berättar att de tidigare bjudit in polisen till föräldramöten. Polisen har då informerat föräldrarna om elevernas nätanvändning för att öka medvetenheten.

Vi har haft polisen här som pratade med föräldrar och tog upp det som sker på internet. Det blev nog en väldigt tankeställare för föräldrarna, att de bör ha mer koll - Josefine (Fritidspedagog/ Cafeansvarig)

Föräldrarna är jätte viktiga, det är svårt att jobba emot föräldrar - Marie (Fritidspedagog)

Nätmobbing ses som ett allvarligt fenomen där föräldrarnas delaktighet är viktigt. Vi tolkar respondenternas svar som att samarbetet med föräldrarna kan hjälpa skolpersonalen i det förebyggande arbetet mot nätmobbing. Detta tolkar vi som motsägelsefullt och kan givetvis bero på att olika respondenter ser olika på detta. Dessa olika sätt att se på samarbetet kan innebära en förvirring i arbetet och samtidigt leda till att arbetet försvåras. Analysen visar att i viss mån ses polisens föreläsning inte som ett samarbete utan mer som ett informationstillfälle där polisen blir ett "förmedlingsverktyg" åt skolan. Detta kan bidra att föräldrarna blir upplysta om det ansvar de har angående deras barns aktiviteter på nätet samt vad som kan ske där. Respondenterna påpekar att föräldrar bör öka sitt engagemang angående samarbetet med skolan. Polisens delaktighet genom informationstillfället kan då utgöra en stor del i ett ökande intresset för samarbete kring internetanvändningen. Ibland när en situation uppstått hemma så har föräldrarna själva tagit kontakt med skolan angående incidenter rörande nätmobbing.

Ibland ringer föräldrarna och ber oss om hjälp fastän det hänt på fritiden - Åsa (Lärare åk 4-6)

Citatet ovan kan tolkas som att föräldrarna gärna vill ha skolans stöd då det uppstår en situation. Anledningen till detta har genom respondenternas svar visat sig vara att de själva inte vet hur de ska gå tillväga för att hantera nätmobbningssituationen. Detta indikerar på att båda parter [skolpersonal och föräldrarna] är i behov av ett djupare samarbete samt kommunikation kring ämnet.

Föräldransvar

Något det fanns ett stort konsensus om i analysen var att respondenterna ansåg att även föräldrarna har ett ansvar, som ibland sågs vara bristande enligt respondenterna. Det verkar finnas en frustration bland skolpersonalen som riktas emot föräldrarnas och deras ansvar.

Det är liksom att föräldrarna avsäger sig allt ansvar, det gillar jag inte - Johanna (Grundskollärare åk 1-7)

Fritiden flyttar in i skolan med hjälp av nätet och det är väl det som är negativa med nätet - Åsa (Lärare åk 4-6)

Vi tolkar detta citat som att respondenterna blir frustrerade när det som sker på elevernas fritid allt oftare följer med in i skolans verksamhet. Tid går åt att lösa konflikter och det påverkar lektionernas utgång. Det framgår av analysen att lärarna önskar att föräldrarna var mer medvetna och agerar starkare och mer konkret då konflikter via nätet uppstår.

Vi kan inte sitta och lösa alla konflikter som sker på fritiden - Josefine (Fritidspedagog/ Cafeansvarig)

Analysen visar att respondenterna menar att om föräldrarna tillåter att deras barn blir medlem på olika sociala medier och ger eleverna mobiltelefoner så bör de även veta vad deras barn gör på nätet. Citatet nedan visar att lärarna anser att föräldrar bör ansvara mer för vad som sker på fritiden.

Så länge barn är barn så tycker jag som både lärare och mamma att man ska veta vad barnen har för sidor och veta inlogg så man kan gå in och läsa - Jessica (Lärare åk 1-3)

Vi tolkar detta som att respondenterna anser att föräldrarna ibland kan ha svårt att se följden av att tillåta sina barn bli medlem på sociala medier. Flera av respondenterna tog upp bland annat att eleverna inte förstår konsekvenserna av sitt handlande. Detta kan enkelt leda till att konflikter uppstår på grund av att elever inte kan förutse konsekvenserna av sitt beteende. Då elever inte kan höra tonläget på den dom skriver med eller se dess ansiktsuttryck kan missuppfattningar av det som skrivs lätt uppstå. Därför anser respondenterna att det är viktigt att föräldrarna lär sina barn hur de ska bete sig på internet och att samma regler gäller på internet som i verkliga livet. Blir en elev utsatt för nätmobbning så är det inte alltid säkert att det kommer fram till dess förälder, delvis för att internetanvändaren vänjer sig med den något hårda ärligheten som florerar på internet.

Ibland tror jag dom är väldigt försiktiga med att berätta om sådant här, jag tror dom vet säkert om att många föräldrar är på om sådant här - Josefine (Fritidspedagog/ Cafeansvarig)

Citatet från Josefine ovan kan tolkas som att eleverna är försiktiga med att berätta om negativa händelser som skett över internet då de känner en oro för föräldrarnas reaktion. Detta står då som en problematik till det ovan stående om nödvändigheten av att föräldrarna lär sina barn om internet användning. Även om föräldrar agerar välmenande då de har försöker att lära sitt/sina barn vad man får och inte får göra över internet kan detta bli tabuförknippat. Oron över att föräldrarna ska bli arga samt att internetåtkomsten ska tas bort, det kan leda till att eleven inte berättar om saker kring dennes internetanvändning.

Skolpersonalens ansvar?

I vår analys såg vi att respondenterna hade svårt att se sitt ansvar i att förebygga nätmobbning då det oftast sker på fritiden, detta kan ses som en utmaning i arbetet. De flesta tycker att deras ansvar med att förhindra nätmobbning börjar när eleverna visar symptom på att de mår dåligt och lektionerna blir påverkade.

Jag kan tycka att då det är någonting som händer efter skolans slut, då har jag svårt att se skolans ansvar. Men jag kan tycka att /.../ det ligger på oss om vi märker att en elev mår dåligt. Då ligger det på oss att hjälpa till, stötta och reda ut det under skoltid - Jessica (Lärare åk 1-3)

Skolan kan ha ett väldigt stort ansvar i detta när man märker att det påverkar lektioner, relationer och hela klassen - Frida (Fritidspedagog/ Idrottslärare)

Vi kan i de ovanstående citaten urskilja att respondenterna uttrycker försök till att markera en tydlig linje mellan det som sker på fritiden och det som sker i skolan. Respondenterna menar att de inte kan ta ansvar för allt eleverna gör på sin privata tid. Vi tolkar det som att respondenterna pekar mot ett stort föräldraansvar samtidigt ser de sin egen roll och ansvar. Analysen visar att skolans ansvar i arbetet med nätmobbning innebär att lärare och annan skolpersonal kan föra diskussioner med eleverna om hur man ska vara mot varandra, dock oftast när en situation redan har uppstått. När respondenterna beskriver sina förebyggande åtgärder på skolan märks ett tydligt mönster där förebyggande arbete oftast inte inkluderar yngre elever.

Jag tror nästan vi borde gå ännu lägre ner i åldrarna. Barnen i mellanstadiet är lite av en glömd ålder - Josefine (Fritidspedagog/ Cafeansvarig)

Men vi tycker ju dom är för små, än så länge så är det ju inga problem. Som läget är nu så ser vi inte nödvändigheten för det - Erika (Grundskollärare åk 1-7)

Det som framkommer i citatet är att Erika ger uttryck för att de flesta förebyggande åtgärderna som är specifika för nätmobbning till den större delen är riktade mot de äldre eleverna. Samtidigt som de flesta av respondenterna påpekar att mobilanvändandet går ner i åldrarna och att det troligtvis kommer fortsätta att göra det i framtiden. De ovanstående citaten ger även en bild av att synen på när det förebyggande arbetet mot nätmobbning är

passande, skiljer sig mellan respondenterna beroende på vilken åldersgrupp personalen arbetar med.

Samarbete med kollegor

Att döma utifrån analysen ser samarbetet inom de olika arbetslagen bra ut, när en situation som rör nätmobbing uppstår. När det kommer till det förebyggande arbetet verkader det vara något som skolpersonalen arbetar med inom enskild verksamhet eller enskilt ansvarsområde.

Alla är vi ju i ett arbetslag och vi jobbar arbetslagsmässigt, våran verksamhet bygger på oss alla. Vi har morgonmöten där vi delger varandra om vad som har hänt dagen innan och sådär. Alla vet allting, det dom behöver veta då, och det är en trygghet att man i arbetslaget har den nära kontakten. Alla känner alla – Karin (Lärare åk 4-6)

Utifrån citatet ovan tolkar vi att samarbetet är något som värderas högt hos respondenterna. Karin berättar att de i arbetslaget försöker upprätthålla en bra kommunikation där de uppdaterar varandra med sådant som är relevant. Vi tolkar det som att Karin menar att hjälpen finns att få av arbetslaget om den behövs. De ser en fördel med att hjälpa varandra. Känner respondenterna att ytterligare hjälp behövs kan de kontakta kuratorn.

Eftersom jag jobbar som kurator här på skolan så är det hos mig det hamnar ofta, därför är jag med i skolans trygghetsteam/.../ tillsammans med pedagoger och där har jag lite huvudansvar. Så jag är med att reder i det mesta som händer här på skolan vad gäller mobbing varesig det är i verkliga livet eller på nätet - Susanne (Kurator)

Det framkommer i citatet ovan att det finns hjälp att få och samarbetet mellan skolpersonalen sker över olika verksamheter. Samma gäller om skolpersonalen behöver hjälp utanför arbetslaget då kuratorn finns som en hjälpande hand, detta ansåg merparten av respondenterna.

Tillgång till mobil

Hur tillgången till mobiler under skoldagen såg ut varierade enligt respondenterna. Något respondenterna var överens om var att mobiltelefonen var förbjudna både under rast och lektion för elever upp till och med åk 3. Från åk 4 och uppåt så fick eleverna större tillgång till mobiler på raster och lektioner även om inte reglerna inte alltid tillåtit det. Där varierade svaren bland respondenterna och skolpersonalens personliga åsikt spelade en större roll.

Vi har en regel här om att när eleverna går in i klassrummet så ska de lägga ifrån sig sina mobiler, antingen i sitt skåp eller på hyllan. Jag är egentligen inte för den regeln men ibland får man vara solidarisk till ett beslut som tagits i kollegiumet. Men jag säger ibland till eleverna att det får googla själv om de ska veta ett ord – Karin (Lärare åk 4-6)

Alltså det här är ju svårt, att få till enhetliga regler, för varje lärare har ju sin egen åsikt och är chef i sitt klassrum. Så det är en hel del diskussioner kring om man ska vara lojal mot beslut som fattas eller om en del gör som man själv tycker är lämpligast, det kan vara lite svårt - Susanne (Kurator)

Då särskilda regler för mobilanvändningen på skolområdet bestäms men sedan inte följs upp av all skolpersonal tolkar vi att respondenterna i viss mån uppskattar användandet av mobiler då dessa används som ett hjälpmedel under lektionstid. Vi tolkar att respondenterna kan se positivt på användandet av mobiler som redskap för att underlätta undervisningen. I vår analys framkom det att en del elever (årskurs 4-9) har tillgång till skolans wifi och de får använda sina mobiler på rasterna.

Inga mobiler på lektionstid men på raster är det okej, det är ganska fritt - Alexander (Fältassistent)

Utifrån ovanstående citat tolkar vi att de elever som har tillåtelse att använda sig av skolans wifi gör det under ganska fria premisser. Tillgången till internet under skoldagen kan utgöra en grogrund för att nätmobbningen kan integrera sig mer i skolans verksamhet.

Diskussion

Detta diskussionskapitel är indelat i nio avsnitt där de första sju delarna är teman och de resterande två delarna är *avslutande reflektion* och *förslag till framtida forskning*. Vi får fram våra teman under analysarbetet där vi valt att skapa teman utifrån de likheter och olikheter som är mest framträdande utifrån studiens syfte. De teman som tas upp är; *Mobbning och nätmobbning, samma sak?*, *Inkludering av elever*, *Utmaningar i arbetet*, *Samarbete med föräldrar*, *Föräldraansvar*, *Skolpersonalens ansvar?* och *samarbete med kollegor*. I diskussionen av dessa teman lyfts litteratur och tankar som väckts hos oss skribenter under det tidigare analysarbetet. I de resterande delarna tar vi upp den avslutande reflektionen av arbetet samt den framtida forskningen som vi rekommenderar.

Mobbning och nätmobbning, samma sak?

I analysen framgår det att majoriteten av respondenterna ser den traditionella mobbningen och nätmobbningen som samma sak. Detta kan vi även urskilja i lagen då denna inte specificeras gentemot nätmobbning och indirekt enbart ger medel för att hantera dessa olika typer av mobbning på samma sett. Respondenterna har även beskrivit nätmobbning som de har varit med om, som "enstaka kränkningar" och gör här en eventuell degradering av nätmobbningen genom att ifrågasätta om nätmobbningen ens bör klassas som en egen typ av mobbning.

Li (2007) tar upp att nätmobbning egentligen är samma sak som den traditionella mobbningen, dock genomförs mobbningen via olika elektroniska medel. Kowalski et al. (2012ab), Olweus, (2012) och Tokunaga (2010) skiljer sig ifrån detta då de skriver att den traditionella mobbningen och nätmobbningen är två olika typer av mobbning med samma mål, att vålla vånda för den utsatta. Sannolikt är det att dessa skilda åsikter om hurvida den traditionella mobbningen och nätmobbningen är samma sak eller inte, grundar sig i respondenternas individuella tycke och att detta även influeras av att den svenska lagen inte individualiserar nätmobbning. Beträffande om nätmobbning kan klassas som mobbning eller inte väljer vi skribenter att besvara med hjälp av Dan Olweus (1993, 1999) tidigare nämnda definition av mobbning (se Bakgrund, s. 5). Han förklarar mobbning som "en situation där en eller flera utsätter några eller någon annan för kränkande handlingar kontinuerligt under en längre tid". Denna förklaring pekar då på att nätmobbningen kan klassas som mobbning genom att genomförandet fyller de förutsättningar som krävs. Vad kan då dessa skilda åsikter få för konsekvenser? Vi bedömer att det förebyggande arbetet kan bli lidande samt försvåras då det inte finns en enig syn på allvaret i nätmobbning, detta kan även leda till att man lägger olika mängd med energi på arbetet. Trots att dessa mobbningsformer är snarlika så borde de bli behandlade med samma allvar.

Inkludering av elever

I analysarbetet framträder flera olika mönster och ett av dessa mönster är *inkludering av elever*. Detta mönster tolkade vi fram genom de nämnda situationerna där elevdeltagandet sattes i fokus. Analysen visar att personalen ser en tydlig nödvändighet i att låta eleverna arbeta med värdegrundsfrågor då de anser att eleverna blir givna en grundligare förståelse inom ämnet samt får möjligheten till att kunna påverka arbetet med detta i likhet med Ang et al. (2010) som föreslår att personalen ska arbeta med elevernas åsikter. Vi kan urskilja att respondenterna ser positivt på att låta eleverna delta i arbetet med värdegrunden samt kring det mobbningsförebyggande arbetet då detta även kan öka trygghetsfaktorn på skolan, genom elevernas ökade insikt. Enligt Cowie och Colliety (2012) kan trygghetsfaktorn även öka då skolpersonalen lägger ett större fokus på att inkludera nätmobbningen i undervisningen. Även detta skapar ett bra tillfälle för att öka elevernas insikt, eleverna får då lära sig om farorna på internet. Även Sharif (2005, 2008) påvisar betydelsen av att personalen fokuserar på att arbeta med elevernas beteende och attityder över internet.

En slutsats som vi kom fram till är att det är sannolikt att arbetet med elevdeltagandet kan berikas av att skolpersonalen anammar internet. Istället för att försöka ta bort riskerna genom att hålla en distans till nätanvändningen är det bättre om lärarna i stället hjälper eleverna att hantera olika strategier för hur de kan undvika att ta skada som bland annat Collier (2012) behandlar. Cowie och Colliety (2012) nämner också att det kan vara mer effektivt att arbeta med elevernas känslor än att exempelvis avlägsna WiFi (Wireless Fidelity) i skolan.

Utmaningar i arbetet

Svensson och Dahlstrand (2014) tar upp det faktum att då en större situation inom detta sker kan skolorna antingen kontakta polisen eller förhålla sig till de lagar som finns angående kränkningar, olaga hot, förtal, hatbrott etc. Detta tillvägagångssätt är då enligt oss tydligare kopplat till den traditionella mobbningen. Då det i Sverige inte finns någon lag som specifikt förbjuder nätkränkningar eller nätmobbning, så blir även arbetet med denna typen av mobbning svårare att hantera.

Ett problem, om mobbningen är anonym, är svårigheterna att få reda på vem som trakasserar. Lagen ger inga möjligheter att efterforska varifrån trakasserier skickas vid "smärre" brott, som till exempel ofredande. (Enochsson & Olin, 2007, s. 150)

En anonym mobbare är svår att nå, då lagen inte stödjer efterforskning av denne. I analysen framkommer det att berörd skolpersonal (exempelvis kurator) inte på egen hand kan efterforska varifrån nätmobbningen kommer. Marées och Petermann (2012) och Cowie och Colliety (2010) skriver att anonymiteten som mobbaren besitter kan bidra till dennes ökade makt över dess offret. Genom personalens maktlöshet angående efterforskning på

“mobbningskällan” så försvåras även arbetet med att hjälpa utsatta elever. Detta leder även till att eleverna väljer att inte anförtro sig till dem vuxna då de blivit utsatta, på grund av att eleverna inte tror att de vuxna kan hjälpa till och lösa problemet skriver Parris et al. (2011).

Vi finner det sannolikt att mobbningen skulle minska om skolpersonalen får behörighet till att efterforska för att finna den som är vållande av mobbningen. Då anonymiteten inte finns som skydd blir rädslan över att bli påkommen överhängande. Det framkommer i analysen att det är lättare att fälla en dräpande kommentar och vara elak över internet då möjligheten till anonymitet finns. Dock kan vi även se en sannorlik problematik med denna befogenhet till efterforskning, då det kan kännas som ett hot mot integriteten hos mobbaren och då det kan kännas som en ytterligare arbetsbörda för berörd personal.

Samarbete med föräldrar

I analysen framkom det att samarbetet med föräldrar är viktigt. Föräldrar och skolpersonal har båda ett ansvar för att förebygga nätmobbning. Agaston et al. (2012) anser att det finns ett starkt samband mellan incidenter i skolan och nätmobbningen som sker hemma. Ett sätt för personalen att förebygga och motverka denna typ av mobbning är att samarbeta med föräldrarna. På liknande sätt hävdar Cassidy et al. (2009) och Agaston et al. (2012) att samarbetet med föräldrarna är en viktig komponent. Smith et al. (2008) menar att personalen kan samarbeta med föräldrar genom att ge dem tips och råd för hur de kan hjälpa till och förebygga. Ett bra samarbete kan ur vår synvinkel bidra till bättre lösningar på problematiken som t.ex. en bredare helhetssyn på elevens fullkomliga vardag. Cassidy et al. (2013) menar att en del av samarbetet är då det pågår diskussioner mellan personalen och föräldrarna för att öka förståelse angående nätmobbning och hur detta kan påverka skoldagen. I analysen framkom det att föräldrarna i två av respondenternas skola, har fått en föreläsning av polisen i syftet att öka deras förståelse. Utifrån beskrivningarna av denna föreläsning som vi fick av respondenterna uppfattade vi detta som ett informationsmöte för att föräldrarna skulle inse sitt ansvar angående sitt barns internetanvändning. Cassidy et al. (2012) skriver att föräldrarna har ett stort ansvar angående sina barns beteenden på nätet.

Föräldraansvar

Då nätmobbningen ofta sker i tryggheten bakom skärmen i hemmet så ser respondenterna att föräldrarna bör öka sitt ansvar angående barnens internetanvändning, analysen visar en frustration i synnerlighet bland lärarna då de tycker att föräldrarna inte tar sitt ansvar. Cassidy et al. (2012) anser också att föräldrar måste inse sitt ansvar i att fostra sitt barn angående hur de bör bete sig på nätet. Cassidy et al. (2012) är av samma mening och skriver att föräldrarnas medvetenhet ibland är bristande om vad barnen är medlem på för sidor och vad de gör där. Vikten av att skapa regler angående barnens internetanvändning är något som framkommer i analysen.

Hani (2013) tar upp att det tillhör vanligheten att elever väljer att inte berätta att de blivit utsatta för nätmobbning då rädslan för att föräldrarna blir arga finns. I likhet med vad några av våra respondenter tror då eleverna ibland är försiktiga med att berätta om nätmobbning, då föräldrarna kan vara en aning "på" som respondenten Josefine menade. En konsekvens av detta kan vara att elever väljer att inte berätta om de blivit utsatta på grund av att de vet att de gjort fel och tror att föräldrarna ska bli arga. Hani (2013) ger som förslag att som förälder är det viktigt att man försöker behålla lugnet och finnas där som stöd för sitt barn. Även om detta alltid är målet så kan det ibland hända att föräldrarna överreagerar och blir arga när deras barn berättat vad som hänt på nätet. Att finnas där som stöd och försöka att inte bli arg kan underlätta, Zhou et al. (2013) menar att det är mer sannolikt att barnet hellre väljer att anförtro sig till sin förälder än sin lärare.

Skolpersonalens ansvar?

Nätmobbing är ett komplext fenomen vilket framgår i analysen. Nätmobbingen för respondenterna är något som sker på elevernas fritid, en tid på dygnet som skolan inte har ansvar över. Analysen visar att respondenterna tyckte att deras ansvar började när en elev mår dåligt av detta och/eller detta påverkar lektionerna. Elevens inläring kan då påverkas, samt relationer och stämningen i klassrummet. En påföljd av nätmobbing är att den följer den utsatta eleven överallt och stannar inte enbart där den började ta form (Smith et al, 2008). Pessosa (2012) menar att personalen har ansvar när det kommer till det förebyggande arbetet gentemot all form av mobbing. Lgr 11 fastställer att skolans personal har ett ansvar att uppmärksamma och i detta ingår förebyggandet av all form av kränkande behandling (Skolverket 2011). Utifrån analysen tolkade vi att respondenterna stundvis har svårt att se skolans ansvar angående konflikter som skett på fritiden, däremot var respondenterna tydliga med att påpeka sitt ansvar om att hjälpa eleverna om de mår dåligt och/eller det påverkar skolans verksamhet. Beroende på hur man ser det kan ansvaret placeras hos olika personer och därför påverka utgången. Därmed ökar risken för nätmobbing om en elev är utsatt för traditionell mobbing hävdar Smith et al., (2008). Då kan nätmobbing vara en konsekvens av att en elev är utsatt av traditionell mobbing vilket motsätter resultatet som framkom i analysen om att nätmobbing kommer utifrån och in i skolan. Möjligheten kan vara att konflikten eskalerade på fritiden samtidigt som det ibland kan vara svårt att veta var konflikten egentligen började.

I vår analys framkom det att nätmobbing inte räknas som en egen [mobbnings]kategori utan hamnar under samlingsnamnet mobbing, vilket är i enlighet med Lindqvist och Thorslund (2011) som beskriver nätmobbing så pass likt traditionell mobbing att man kan arbeta samtidigt och med samma medel. Smith et al. (2008) anser däremot att nätmobbingen borde inkluderas i skolornas policy som ett eget fenomen, ett exempel på det är lika behandlingsplanen. En av anledningarna till det misstänker vi kan vara att än

så länge är nätmobbning ett relativt ovanligt fenomen från åk 6 och neråt. Hade vi skribenter däremot valt att genomföra studien med lärare från gymnasiet eller årskurs 7 - 9 så är sannolikheten stor att vi hade fått andra svar. Det kan bero på att eleverna där använder sig i allt större grad av mobiler och datorer, samt att de har större frihet och tillgång till nätet. I analysen framgår det att skolorna inte arbetar specifikt gentemot nätmobbning men däremot arbetar personalen mycket med hur man ska vara mot varandra etc. Vilket Ang et al. (2010) håller med om, de anser att det ska arbetas med elevernas åsikter i stället, liksom Shariff (2008) menar med att personalen ska fokusera på elevernas attityder och beteende. Sannolikt är det så att personalen i vår studie väljer att arbeta på det sättet för att *“vad som hänt”* är viktigare att fokusera på än *“hur det hände”*. I enlighet med Dooley (2009) som menar att det är viktigare att se kränkningarna och trakasserier än på vilket sätt mobbningen utfördes på.

Samarbete med kollegor

Det framgår i analysen att respondenterna finner samarbetet mellan personalen på skolorna tillräckligt och i de flesta fallen väldigt bra. Personalen uppdaterar varandra med jämna mellanrum, enligt respondenterna är det en trygghet då man i arbetslagen har en nära kontakt. Att döma av analysen är samarbetet mellan de olika arbetslagen bra när det uppstår en nätmobbningssituation. Då det däremot handlar om det förebyggande arbetet verkar detta vara något som personalen arbetar med inom enskild verksamhet eller enskilt ansvarsområde.

Cowie och Colliety (2012) skriver att alla anställda på skolan har i uppdrag att skapa ett skolklimat där elever kan känna sig trygga genom att skapa goda relationer med personalen och goda relationer bör ha sin början i arbetslaget. I enlighet med vad Lgr11 påvisar då personalens har som ansvar att skapa en trygg miljö för eleverna att vistas i (Skolverket, 2011). Skolpersonalen har en viktig roll i arbetet med att förebygga och motverka all form av mobbning skriver Pessosa (2010) och Hani (2013) menar att om skolpersonalen agerar snabbt då situationer inom nätmobbning uppstår kan trygghetsfaktorn öka. Sannolikheten är stor för att detta arbetet kan simplificeras vid ett bra samarbete, då ett gott samarbete i arbetslaget innebär stöttning samt en trygghet även för personalen.

Avslutande reflektion

I denna studie har vi funnit fram att arbetet med nätmobbning genomförs på samma premisser som vid arbetet med den traditionella mobbningen. Vi har undersökt på hur personalen kommunicerar med varandra angående nätmobbning och vi anser att kommunikationen är bra, men en förbättring kan ske då den i nuläget sker sporadiskt. Det framgår även med tydlighet i analysen att personalen arbetade någorlunda bra med värdegrunden och med hur man ska vara emot varandra rent generellt. Vi har även undersökt vilka utmaningar som personal kan möta i hanteringen av nätmobbning och det har

framgått att en förvirring kring vilket ansvar som räknas som skolans kontra föräldrarnas är rådande. Det har även framkommit att merparten av respondenterna ser negativt på framtiden inom nätmobbning, om inte tydligare och mer effektiva tillvägagångssätt angående hanteringen av nätmobbningen framtas.

De slutsatser vi finner fram utifrån vårt arbete är att skillnaden mellan den traditionella mobbningen samt nätmobbningen är i behov av förtydligan, att samarbetet mellan skolpersonalen och föräldrarna kan förbättras då detta kan ses vara berikande för båda parter och inte minst för eleverna. Och slutligen att nätmobbningen inte kommer att minska om inte tillvägagångssätten för dess hantering förbättras.

Förslag till framtida forskning

Något vi märkte under intervjuerna var personalens åsikter om föräldraansvaret angående just nätmobbning. De ansåg att denna typen av mobbning hände i en mer omfattande mängd på fritiden. Respondenterna anser att då det är föräldrarna som godkänner sitt barns närvaro på sociala medier så bör de ha ett tydligare ansvar i att veta vad deras barn gör över internet. Vi skulle önska att se mer forskning ur föräldrarnas perspektiv och hur de ser på nätmobbning, hur deras ansvar ser ut i nuläget samt om hur de kan bidra till ett starkare samarbete med skolan.

Vi ser gärna att framtida studier kan sträva efter att urskilja metoder eller tillvägagångssätt som är anpassade för specifikt nätmobbning, som kan användas i det förebyggande arbetet samt för att underlätta processen av pågående arbeten med förebyggandet av nätmobbning.

Referenser

Agaston, P., Kowalski, R & Limber, S. (2012). Youth views on cyberbullying. In J. W. Patchin & S. Hinduja (eds), *Cyberbullying prevention and response: Expert perspectives* (pp. 57-71). New York, NY: Routledge

Ahrne, G. & Svensson, P. (RED.). (2011). *Handbok i kvalitativa metoder*, Liber: Stockholm

Alvehus, J. (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: En handbok*, Liber: Stockholm

Ang, R. P., Tan, K. A. & Talib, Mansor, A. (2010). Normative beliefs about aggression as a mediator of narcissistic exploitativeness and cyberbullying. *Journal of Interpersonal Violence*, 26, 2619-2634.

Bauman, S. (2013). Cyberbullying: What does research tell us? *Theory into practice*, 52(4), 249-256,

Beale, A. V. & Hall, K. R. (2007). Cyberbullying: What school administrators (and parents) can do. *The Clearing House*, 81, s. 8-12

Bessler, A.M., Holt, T.J. & May, D.C., (2012). Predicting Online Harassment Victimization among a Juvenile Population. *Youth Soc.* 44, 500-523.

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder* (N. Björn, Övers. 2:a uppl.). Stockholm: Liber. (Originalarbete publicerat 2002)

Cassidy, W., Faucher, C. & Jacksson, M. (2013). Cyberbullying among youth: A comprehensive review of current international research and its implications and applications to policy and practice. *School psychology international*, 34(6), s. 575-612

Cassidy, W., Jacksson, M. & Jacksson, M. (2009). Sticks and stones can break my bones, but how can pixels hurt me? Students' experiences with cyberbullying. *School Psychology International*, 30, s. 383-402.

Cassidy, W., Brown, K & Jacksson, M. (2011). Moving from cyberbullying to cyberkindness; What do students, educators and parents say? In E. Dunkels, G-M, Franberg, & C, Hallgren (eds.) *Youth culture and next culture*; Online social practices (pp 256-277) Hershey, NY: Information science reference

- Cassidy, W., Brown, K. & Jacksson, M. (2012). 'Making kind cool': Parents' suggestions for preventing cyberbullying and fostering cyberkindness. *Journal of educational computing research*, 46, s. 415-436
- Collier, A. (2012). A 'living internet': Some context for the cyberbullying discussion. In J. W. Patchin & S. Hinduja (eds), *Cyberbullying prevention and response: Expert perspectives* (pp. 1-12). New York, NY: Routledge
- Colliety, P. & Cowie, H. (2010). Cyberbullying: sanctions or sensitivity? *Pastoral care in education*, 28(4), 261-268
- Denscombe, M. (2000). *Forskningshandboken: för småsakliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: studentlitteratur
- Dooley, J. J., Pyzalski, J. & Cross, D. (2009). Cyberbullying versus face to face bullying. A theoretical and conceptual reviews. *Journal of Psychology*, 217, s. 182-188
- Dunkels, E. (2007). *Briding the Distance -Children's Strategies on the Internet*. Umeå: Umeå universitet. Hämtad från <http://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:140705/FULLTEXT01>
- Enochsson, A. & Olin, F. (2007). *Trakasserier och mobbning på den virtuella arenan*. I. Thors (Red.), *Utstött- en bok om mobbning*, (s. 145-152). Stockholm: Lärarförbundets förlag
- Enochsson, A. (2001). *Meningen med webben: en studie om Internetsökning utifrån erfarenheter i en fjärdeklass*. (Doktorsavhandling). Karlstad: Karlstad University Studies 2001:7.
- Hani, M. (2013). Malicious Use of Technology: What Schools, Parents, and Teachers Can Do to Prevent Cyberbullying. *Childhood Education*, 89:3, 146-151
- Hinduja, S. & Patchin, J. W. (2010). Cyberbullying and self-esteem. *Journal of school health*, 80, 614-621
- Hinduja, S. & Patchin, J. W. (2006). Bullies move beyond the schoolyard: A preliminary look at cyberbullying. *Youth violence and Juvenile justice*, 4, s. 148-169
- Hinduja, S. & Patchin, J. W. (2012). School-Based Efforts to Prevent Cyberbullying. *The Prevention Researcher*, *Integrated Research Services Volume* 19(3)
- Jäger, T., Amado, J., Matos, A & Pessosa, T. (2010). Analysis of experts and trainers views on cyberbullying. *Austrian journal of guidance and counselling*, 20, 169-181

Kowalski, R, M., Limber, S, P & Agatston, P W. (2012a). *Cyberbullying; Bullying in the digital age* (2nd ed)) Malden, MA: Wiley-Blackwell.

Kowalski, R, M., Morgan, C A & Limber S P. (2012b). Traditional bullying as a potential warning sign of cyberbullying. *School psychology international*, 33(5) 505-519

Lantz, A. (1993). *Intervjumetodik*, Lund: Studentlitteratur

Law, D, M., Shapka, J, D., Hymel, S, S., Olson, B, F. & Waterhouse, T. (2012). The changing face of bullying. An empirical comparison between traditional and internet bullying and victimization. *Computers in human behavior*, 28, s. 226-232

Li, Q. (2007). New bottles but old wine: A research of cyberbullying in schools. *Computers in human behavior*, 23, s. 1777-1791

Lindqvist, J. & Thorslund, E. (2011). Ungas integritet på internet. *SE:s Internetguide*. (Stiftelsen för Internetinfrastruktur), Nr 5

Marées, N. & Petermann, F. (2012). Cyberbullying: An increasing challenge for schools. *School psychology international*, 33(5), 467-476

Mason, K, L. (2008). Cyberbullying: A preliminary assesment for school personal, *Psychology in the schools*, 45, s. 323-348

Noctentini, A., Calmaestra, J., Schultze-Krumboltz, A., Scheithauer, H., Ortega, R. & Menesini, E. (2010). Cyberbullying: Labels, behaviours and definition in three European countries. *Australian Journal of guidance and consuelling*, 20, s. 129-142

Ochs, E. (1997). Transcription as theory. I. Ochs, E & Schieffelin, B B. (red.). *Developmental pragmatics*. New york, *Acadmic press*

Olweus, D. (1993). *Bullying at school: What we know and what we can do*. New York, Ny: *Blackwell*

Olweus, D. (1999). Sweden. In. Smith, P K, Morita, Y, Junger-Tas, Olweus, D, Catalane, R & Slee, P (eds.) *The nature of school bullying: A cross-national prespective*, (pp. 7-27) London: *Routhledge*

Olweus, D. (2007). *Mobbning i skolan- fakta och åtgärder*. I. Thors (Red.), *Utstött- en bok om mobbning*, (s. 57-79). Stockholm: *Läraryrskommitténs förlag*

Olweus, D. (2012). Cyberbullying: An overrated phenomen? *European journal of development psychology*, 9, s. 520-538

- Parris, L., Varjas, K., Meyers, J. & Cutts, H. (2011). High school students perceptions of coping with cyberbullying. *Youth service*
- Polisen. (u.å.). Näthat-lagar och fakta. Hämtad 7 maj, 2015, från <https://polisen.se/lagar-och-regler/Om-olika-brott/It-relaterade-brott/Nathat/>
- Repstad, P. (2007). *Närhet och distans. Kvalitativa metoder i samhällsvetenskap*, (4:e uppl.), Oslo: Studentlitteratur
- Salmivalli, C., Karna, A & Poskiparta, E. (2011). Counteracting bullying in Finland: The KiVa program and its effects on different forms of being bullied. *International journal of behavioral development*, 35, s. 405-411
- Sharif, S. (2005). Cyberdilemmas in the new millennium: school obligations to provide student safety in virtual school environment, *Journal of education* 40(3), 457-477
- Sharif, S. (2008). Cyberbullying: issues and solutions for the school, the classroom and the home, *London, Routledge*
- Skolverket. (2011): *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet*, (Lgr11), Stockholm: skolverket
- Smith, P, K., Mahdavi, J., Carvalho, M., Fisher, S., Russell, S & Tippett, N. (2008). Cyberbullying: its nature and impact in secondary school pupils. *Journal of child psychology and psychiatry*, 49(4), 376-385
- Smith, P, K. (2012). Cyberbullying and cyberaggression. In: Jimerson S R, Nickerson A B, Mayer, M J & Furlong, M J (eds.) *Handbook of schools violence and school safety: International research and practice* (2nd ed.) pp 93-103 New York, Ny: Routhledge.
- Snakenborg, J., Van Acker, R & Gable, A, R. (2011). Cyberbullying: Prevention and intervention to protect our children and youth. *Preventing School failure* 55(2) 88-95
- Svensson, M. & Dahlstrand, K. (2014). *Nätkränkningar. En studie av svenska ungdomars normer och beteenden, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.* Hämtad från; <http://www.mucf.se/publikationer/natkrankningar>
- Staksrud, E,, Ólafsson, K. & Livingstone, S. (2013). Does the use of social networking sites increase children's risk of harm? *Computer in human behavior*, 29,40–50.
- Stockholmsstads hemsida ger förtydligande till yrket fältassistent. (u.å.). (<http://www.stockholm.se/FamiljOmsorg/Stod-till-unga/Faltassistenter/>)

Tokunaga, R, S. (2010). Following you home from school: A critical review and synthesis of research on cyberbullying victimization. *Computers in human behavior*, 26, s. 277-287.

Trost, J. (2005). *Kvalitativa intervjuer*, Lund: Studentlitteratur

Vetenskapsrådet. (u.å.). (www.vr.se)

Zhou, Z., Tang, H., Tian, Y., Wei, H., Zhang, F. & Morrison, C. (2013). Cyberbullying and its risk factors among chinese high school students. *School psychology international*, 34, s. 630-647.

BILAGA 1: Missiv till intervjupersoner

Hej!

Vi är två studenter ifrån Mittuniversitetet i Härnösand som går vår sista termin i programmet *Grundlärare med inriktning mot fritidshem*, vi är nu i full gång med att skriva vårt examensarbete i pedagogik.

Denna studie har tre syften och det första syftet är att *synliggöra hur personal i skolor arbetar med nätmobbning*, studiens andra syfte är att *se hur personalen kommunicerar med varandra angående arbetet med nätmobbning* och studiens tredje syfte är att *se vilka utmaningar respondenterna ser i arbetet kring nätmobbning*.

Vi söker frivilliga pedagoger som är insatta i ämnet och som kan medverka i en intervju. Intervjun beräknas ta 30-45 minuter.

I denna studie kommer vi att ta hänsyn till forskningsetiska principer och dessa innebär att;

- Samtyckeskravet: Deltagandet i våra intervjuer är frivilligt och de intervjuade kan välja att säga ifrån sitt deltagande under hela studiens gång.
- Nyttjandekravet: Svaren ifrån intervjuerna samt dess sammanställda resultat kommer behandlas så att obehöriga ej kan ta del av dem, det fullständiga examensarbetet kommer enbart användas i studiesyfte.
- Konfidentialitetskravet: Vi kommer använda oss av fiktiva identiteter på de som väljer att delta och enbart kalla skolorna som *skola 1* och *skola 2* m, fl. Vi kommer dock att eventuellt skriva de deltagandes yrkesbefattning.
- Informationskravet: De deltagande blir informerade om studiens syfte ovan i texten samt vid intervjutillfället.

Om det skulle uppstå några frågor *innan, under* eller *efter* ditt/ erat deltagande så är ni välkomna att kontakta oss via mail.

Nathalie. Andersson. F Mail: NN@student.miun.se Mobil: 076-XXX XX XX

Angelica. Sundén Mail: NN@gmail.com Mobil: 073-XXX XX XX

BILAGA 2: Intervjufrågor

Frågor till intervju; examensarbete - nätmobbning

Tid för intervju: ca.30-45 minuter

Namn? Yrkesbefattning?

Hur länge har du arbetat på denna skola? Hur lång arbetslivserfarenhet har du inom detta yrket? Har du gått en utbildning?

Huvudfrågor:

1. Vad är nätmobbning för dig?

1.1. Hur tänker du kring nätmobbning? Förklara.

1.2. Har du varit med om att elever nätmobbats/ nätmobbats? Hur hanterade du det?

1.3. Förekommer det nätmobbning bland eleverna på denna skola?

2. Hur tänker du kring digitala verktyg som datorer/ mobiler/ sociala medier i undervisningen?

2.1. Finns det för och- nackdelar med dessa och vilka i så fall? Exempel?

2.2. I vilken utsträckning har elever tillgång till internet på denna skola?

2.3. Får eleverna använda sig av sina mobiler under skol-/fritidstiden?

3. Kan du berätta hur ni tänker och arbetar kring nätmobbning på denna skola?

3.1 Använder du dig av något speciellt arbetsätt? Kan du ge exempel?

3.2. Har ni ett samarbete med föräldrarna? Hur går det i så fall till?

3.3. Vad finns det för stöttning att få för den som blivit utsatt?

3.4. Vilka svårigheter eller utmaningar finns det i arbetet?

4. Hur tänker du angående ansvar för arbetet med nätmobbning? Vem/ vilka bär ansvaret?

4.1 Vad tänker du är skolans, fritidshemmets och förskoleklassens/förskolans del i det arbetet?

4.2 Är alla verksamheter på skolan delaktiga då situationer inom nätmobbning uppstår?

4.3. Kan du Ge något eller några exempel på hur ett samarbete kan se ut?

5. Vad tror du om framtiden? Kommer nätmobbning att utveckla sig? Kommer den att ökas eller minskas? Tror du att den kommer att ta sig andra uttryck än idag?

5. 1. Varför tror du det? Utveckla ditt svar.